

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
"Bu dondurmaları
yeyənlər ölə
bilər" - Qida
mütəxəssisi
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 22-24 iyun 2024-cü il Şənbə № 107 (8480) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Ölkə seçkilərlə bağlı Prezidentin qərarını gözləyir

Prezident İlham Əliyev ilk dəfə bütün ölkə ərazisində keçiriləcək parlament seçkilərinin gününü təyin edəcək

yazısı səh.5-də

Blinkenlə telefon danışığında iki mühüm məqam

yazısı səh.8-də

**Le Pen iqtidara gəlsə...
-"Astarı üzündən bətər"**

yazısı səh.6-də

Borrel ölkəmizə qarşı qərəzindən əl çəkmir

yazısı səh.7-də

Şadlıq sarayları Məhərrəmlik öncəsi qiymətləri artırıb

yazısı səh.10-da

ŞƏT-in gözlənilən sammiti - Azərbaycanın üzvlük məsələsi...

yazısı səh.7-də

Rusiyaya hücum olsa, İran da müharibəyə qoşulacaq?

yazısı səh.11-də

**"Total" Senatın
"Azərbaycandan çıx"
çağırışına əməl edəcəkmi?**

yazısı səh.12-də

İrəvan KTMT və MDB-nin iclaslarını boykot etdi

yazısı səh.13-də

Turizm reytingində 56-cı yerimiz - nə pis, nə yaxşı...

yazısı səh.14-də

Bayramda ölkədəki yol qəzalarında 16 nəfər ölüb

yazısı səh.2-də

KƏRKİNİN QAYTARILMASI ÜÇÜN REFERENDUM OYUNU

Zəngəzurda mümkün sərhəd müəyyənləşməsi İrəvanda çatlaq səsər yaradıb - Kərki, Sofulu, Barxudarlı və Yuxarı Əskiparanın qaytarılması üçün referendum kimlərə lazımdır? yazısı səh.4-də

Baş Qərargah rəisinin Belqrad səfəri - silahlarla bağlı razılaşma...

General-polkovnik Kərim Vəliyev döyüş sistemləri zavodunda olub; Azərbaycan daha çox Serbiyanın artilleriya texnikalarına və minaatanlarına maraq göstərir yazısı səh.3-də

Əli İnsanovun partiyasında kütləvi istefalar xəbəri

yazısı səh.5-də

Leyla Yunusdan Azərbaycana sanksiya tələb edənlərə xain "pas"

yazısı səh.3-də

Ərdoğan Putinlə görüşüb, birbaşa Bakıya gələcək

yazısı səh.6-da

Mehdi Abdullayev

Rektorun oğlu işsiz qaldı

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru Kamal Abdullayevin oğlu Mehdi Abdullayev sərəncama götürülüb.

“Qaynarinfo”-nın məlumatına görə, “Ədliyyə orqanlarının inkişafı haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 17 avqust tarixli 446 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə Prezidentin 4 iyun 2024-cü il tarixli Fərmanı ilə nazirlikdə struktur dəyişikliyi həyata keçirilib.

Müvafiq dəyişikliklərə əsasən, Azərbaycan Respublikası Əhəlisinin Dövlət Reyestri Xidməti ləğv edilib. Xidmətin rəisi müavini vəzifəsini tutan Mehdi Abdullayev tutduğu vəzifədən azad olunaraq, sərəncama götürülüb.

Qeyd edək ki, M.Abdullayev 2022-ci ilin iyul ayında əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayevin müşaviri vəzifəsindən azad olunaraq, sabiq ədliyyə naziri Fikrət Məmmədovun müvafiq əmri ilə sözügedən vəzifəyə təyin edilmişdi.

Bayramda ölkədəki yol qəzalarında 16 nəfər ölüb

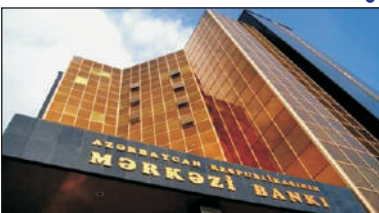
Azərbaycanda bayram günlərində baş verən qəzalarda ölənlərin sayı açıqlanıb.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin

inspektoru polis leytenantı Elvin Hacıyev məlumat verib.

O bildirib ki, bayram günlərində 28 yol qəzası qeydə alınıb: “Baş verən qəzalarda 16 nəfər həyatını itirib, 23 nəfər xəsarət alıb”.

Mərkəzi Bank uçot dərəcəsini dəyişmədi

Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) İdarə Heyəti (İH) uçot dərəcəsinin 7,25 % saxlanılması barədə qərar qəbul edib.

Məlumatla görə, faiz dəhlizinin aşağı

həddi 6,25 %, yuxarı həddi isə 8,25 % saxlanılıb.

“Bu qərar faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəflə (4±2%) müqayisəsi, inflyasiya amillərinin dinamikası və risk balansının qiymətləndirilməsi nəzərə alınmaqla qəbul olunub. Inflyasiyanı artıran və azaldan amillərin bir-birini neytrallaşdırması faiz dəhlizi ilə bağlı qərarı şərtləndirən səbəblərdəndir”, - deyərək AMB bəyan edib.

Faiz dəhlizinin parametrləri ilə bağlı növbəti qərar barədə məlumat ictimaiyyətə iyulun 31-də açıqlanacaq və bununla bağlı mətbuat konfransı keçiriləcək.

İki erməni əsgərin qalıqları İrəvana verildi

2023-cü ilin sentyabr ayında həyata keçirilmiş antiterror əməliyyatından sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılmış axtarış işlərinin nəticəsində Daşkəsən

rayonu istiqamətində Buğdadağ yüksəkliyinin və Kəlbəcər rayonu istiqamətində Dəvə dağının yaxınlığında iki insana aid olduğu ehtimal edilən sümük qalıqları aşkarlanaraq götürülüb. Bu barədə Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası məlumat yayıb.

Qalıqların 2022-ci ilin sentyabr ayında Ermənistan-Azərbaycan sərhədində baş vermiş döyüş əməliyyatı zamanı həlak olmuş iki Ermənistan hərbiçisinə aid olması müəyyənləşdirilib.

Həmçinin Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Hərbi-tibb baş idarəsinin genetik araşdırmalar mərkəzində həyata keçirilmiş molekulyar-genetik ekspertiza ilə həmin meyit qalıqlarının itkin düşmüş iki Ermənistan hərbiçisinə aid olması öz təsdiqini tapıb.

Azərbaycan Respublikası xoşməramlı niyyətini və humanizm prinsiplərinə sadiqliyini növbəti dəfə nümayiş etdirərək 21 iyun 2024-cü il tarixində üçüncü tərəfin və ya hər hansı digər vasitəçinin iştirakı olmadan iki erməni hərbiçisinin meyit qalıqlarını Ermənistana təhvil verib.

Prezident və birinci xanım Nəbatat Bağında

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakıda Botanika İnstitutunun yeni inşa olunmuş binasının açılışında iştirak edib və Nəbatat Bağında görülən işlərlə tanış olublar.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov dövlətimizin başçısına və birinci xanım Mərkəzi Nəbatat Bağında həyata keçirilən yenidənqurma və tikinti işləri barədə məlumat verib.

Bildirilib ki, 45 hektardan artıq ərazini əhatə edən bağda 247 növ ağac və 162 növ kol bitkisi qorunur. Yenidənqurma zamanı Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Botanika İnstitutunun 1935-1938-ci illərdə inşa edilən

Abel Məhərrəmovun qardaşı işdən çıxarıldı

Rauf Məhərrəmov

Ədliyyə Nazirliyində yeni təyinat olub.

Modern.az-ın məlumatına görə, nazir Fərid Əhmədovun qərarı ilə Seymur Səfərov İnsan resursları idarəsinə rəis müavini - rəis vəzifəsini icra edən təyinat olub.

Seymur Səfərov Vəkilər Kollegiyasının

üzvü olub, qurumun baş katibinin müavini vəzifəsində çalışıb. Müvafiq təyinat Ədliyyə Nazirliyinin veb-saytında da yerləşdirilib.

Qeyd edək ki, sözügedən idarəyə daha əvvəl Məhərrəmov Rauf Məmmədli oğlu rəhbərlik edib. Bakı Dövlət Universitetinin sabiq rektoru Abel Məhərrəmovun qardaşı olan Rauf Məhərrəmov bir neçə gün əvvəl vəzifəsindən azad edilib.

Onunla yanaşı İnsan resursları idarəsinin rəis müavini Mahmudov Rəsul Fərman oğlu da işdən çıxarılıb.

BDU-nun müəllimi faciəvi şəkildə öldü

Lale Hüseynova

Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) müəllimi Lale Hüseynovanın ölüm səbəbi məlum olub.

Oxu.az xəbər verir ki, onun ölümünə Sumqayıtda, “Yaşma bağları” adlanan ərazidə qəzaya düşməsi səbəb olub.

Belə ki, Lale Hüseynovanın olduğu mi-

nik avtomobili yük maşınına çırpılıb.

Hadisə nəticədə 1974-cü il təvəllüdü Lale Hüseynova hadisə yerində həyatını itirib, daha 2 nəfər - Mina Aslanova və Könlü Babayeva isə xəsarət alıblar.

BŞİH tarixi binalara görə komissiya yaradı

Bakıda tarixi binaların fasadlarında aparılan cari təmir işlərinin vəziyyətinin araşdırılması və nəzarətdə saxlanılması məqsədilə xüsusi komissiya yaradılıb.

Bu barədə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin (BŞİH) mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Məlumatda bildirilib ki, paytaxtın rayonlarında tarixi binaların fasadlarında aparılan cari təmir işlərinin vəziyyətinin araşdırılması və nəzarətdə saxlanılması məqsədilə xüsusi komissiya yaradılıb və onun üzvləri aidiyyəti qurumların nümayəndələri ilə birgə təmir işlərinin monitorinqini həyata keçirsinlər.

Emil Qarayev

Rəis bu dəfə rəis müavini oldu

Emil Maqsum oğlu Qarayev İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin rəisinin müavini vəzifəsinə təyin edilib.

O, 4 avqust 1984-cü il tarixdə Bakı şəhərində anadan olub. 2005-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin hüquqşünaslıq ixtisasını bakalavr pilləsi üzrə, 2009-cu ildə Bakı Dövlət Universitetinin “Cinayət hüququ, cinayət prosesi, kriminalistika və məhkəmə ekspertizası” ixtisasını magistr pilləsi üzrə bitirib. 2019-cu ildə Vergilər Nazirliyi yanında Milli Gəlirlər Departamentinin baş direktorunun müavini və baş direktorunun 1-ci müavini vəzifələrində çalışıb. 2019-2020-ci illərdə Vergilər Nazirliyinin yanında Milli Gəlirlər Baş idarəsinin rəisinin 1-ci müavini vəzifəsində işləyib.

2020-2021-ci illərdə Vergilər Nazirliyinin Bakı şəhəri Lokal Gəlirlər Baş idarəsinin rəisinin 1-ci müavini vəzifəsində çalışıb. 2021-2022-ci illərdə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Bakı şəhəri Lokal Gəlirlər Baş idarəsinin rəisi vəzifəsində işləyib.

Azərbaycan müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev Serbiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Milan Moysi- loviçin dəvəti ilə bu ölkədə rəsmi səfərdə olub.

B-52 M21"artilleriya sistemləri ola biləcəyi deyildi. Ekspertlərə görə, bu artilleriya vasitələri "KamAz" şassisi üzərində quraşdırıldığı üçün Azərbaycanın artilleriya sistemlərinə olan tələbatını qarşılaya bilər. Bu, Ermənistanın Fransadan almağa hazırladığı az sayda "Sezar" özüyəriyən artilleriya

Azərbaycanla müqavilə imzalayıb. Söhbət Serbiya istehsalı olan təkərli şassidə dəyəri 339 milyon dollara çatan 48 ədəd 155 mm-lik "Nora B52" özüyəriyən haubitsadan gedir. Qeyd olunub ki, "Nora B52" özüyəriyən haubitsa düşmənin şəxsi heyətini, artilleriya batareyalarını, bunkerlərini məhv etmək,

ola bilər. Sadəcə, Baş Qərargah rəisinin səfəri sırf silahlarla bağlı deyil, işgüzar ziyarətdir. Səfərdən əvvəl də hərbi attaşelər tərəfindən bezi sənədlər hazırlanır". Polkovnikin dediyinə görə, eğer Serbiyada istehsal olunan toplar Azərbaycan üçün parametrlərə cavab verirsə, həmçinin, qiyməti də sərfəlidirsə,

Leyla Yunusdan Azərbaycana sanksiya tələb edənlərə xain "pas"

Novella Cəfəroğlu: "Belə siyahıların hazırlanmasından imtina edilməlidir"

Xaricdə yaşayan Sülh və Demokratiya İnstitutunun rəhbəri Leyla Yunus siyasi məhbus siyahısını yeniləyib. "Turan"ın məlumatına görə, 303 məhbus bu qruplara bölünüb: 216 inancılı; müxalif partiyaların və hərəkatların 28 üzvü; 20 jurnalist və blogger; "Gəncə işi" üzrə tutulan 13 nəfər; 11 ömürlük məhkum; "Tərtər işi" üzrə tutulan 7 nəfər; Almaniya- dan deportasiya olunmuş 5 sabiq siyasi mühacir; 3 hüquq müdafiəçisi.

Leyla Yunusun "siyasi məhbus" siyahısına saldıqlarının böyük əksəriyyəti İrana casusluq etdikləri üçün saxlanılıblar və bunu sübut edən çoxsaylı təkzibolunmaz sübutlar da var. Amma xüsusilə Avropa Parlamentində mehız belə saxta siyahılara əsasən Azərbaycanda ciddi insan haqları pozuntularına yol verildiyi barədə qətnamələr qəbul edir, azərbaycanlı memurlara qarşı sanksiyalara çağırırlar. Bu ayın əvvəlində Brüsseldə Avropa Parlamentinin İnsan Haqları Alt Komitəsinin sədri Udo Bullmann, Cənubi Qafqazla Əlaqələr üzrə nümayəndəliyinin sədri Marina Kaljurand və Avropa Parlamentinin Azərbaycan üzrə daimi məruzəçisi Zeljana Zovko növbəti dəfə birgə bəyanatla çıxış ediblər.

Bəyanatda "Azərbaycanda bütün tənqidi səslərə qarşı davamlı repressiyalar və ədalət mühakiməsinin sistemli şəkildə pozulması qətiyyətlə pislənir". İddia olunur ki, "hazırda 300-ə yaxın siyasi məhbusu olan Azərbaycan dünyanın ən repressiv ölkələrindən biridir. Bütün siyasi məhbuslar azad edilməli və bütün siyasi motivli ittihamlar dərhal ləğv edilməlidir". Bəyanatın sonunda "insan hüquqları pozuntularında əli olan Azərbaycan memurlarına qarşı cəza tətbiq etməyə" çağırış edilir.

Leyla Yunusun son siyahısında da söhbət mehız 300 "siyasi məhbus"dan gedir. Bu bir daha şübhələr yaradır ki, bu siyahılar Avropa Parlamentinin ermənipərəst deputatları ilə əlbir işlənib hazırlanırlar.

Bu siyahının erməni dairələrin Azərbaycana qarşı sanksiyalar tələb edərkən ortaya çıxması təsadüfdür mü?

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu "Yeni Məsavət"ə deyib ki, illər öncə yaranan tendensiya bu gün də davam edir: "3 jurnalisti, 2 siyasətçini, 5 bloggerin həbs edəndə dərhal siyahı tuturuq və deyirik ki, bu adamlar siyasi motivlərlə həbs olunub, bunları azad edin. Sonradan bu siyahılar dünyaya yayılır və dünya da başlayır bizi söyməyə. Sadəcə olaraq, Azərbaycanda bir tendensiya yaranmalı və bu siyahıların hazırlanmasından imtina edilməlidir. Azərbaycanda ele insanlar var ki, onlara səhv ittiham verilib, düzgün tutulmayıb. Sadəcə, həmin şəxs ictimai fəal, siyasətçi, jurnalist, blogger deyil deyə onu müdafiə edən də olmur. Ona görə də hüququn aliliyi təmin edilməlidir ki, bütün insanlara qarşı qanun düzgün tətbiq olunsun, kimsə haqsız, əsassız yere həbs olunmasın".

Novella Cəfəroğlu bildirib ki, Azərbaycanda məhkəmə-hüquq sistemində islahatlar gerçəkdən həyata keçirilməlidir: "Məhkəmələr müstəqil, kimsədən asılı olmamalıdır. Qanun hamı üçün şah olmalıdır ki, belə siyahılara da ehtiyac qalmasın. Hazırda Azərbaycana belə siyahılar zərər gətirir".

✉ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Məsavət"

✉ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Baş Qərargah rəisinin Belqrad səfəri - silahlarla bağlı razılaşma...

General-polkovnik Kərim Vəliyev serb həmkarı və müdafiə naziri ilə görüşüb, döyüş sistemləri zavodunda olub; Azərbaycan daha çox Serbiyanın artilleriya texnikalarına və mınaatanlarına maraq göstərir - polkovnikdən açıqlama

"Yeni Məsavət" bildirir ki, general-polkovnik K.Vəliyevin serbiyalı həmkarı ilə görüşü keçirilib. Görüşdə hərbi əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri müzakirə edilib, qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Daha sonra general-polkovnik K.Vəliyev Serbiyanın müdafiə naziri Bratislav Qaşiçlə görüşüb. Müdafiə naziri ilə görüşdə hər iki ölkə arasında hərbi, hərbi-texniki və hərbi təhsil sahələrində əməkdaşlığa dair müzakirələr aparılıb. General-polkovnik K.Vəliyev rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə birgə "Yugoimport SDPR" şirkətini ziyarət edib. Baş Qərargah rəisi şirkətin məhsulları ilə tanış olduqdan sonra döyüş sistemləri zavoduna gəlib. Azərbaycan nümayəndə heyətinə zavodun əsas fəaliyyət istiqamətləri barədə ətraflı məlumat verilib. Daha sonra "Rastko Nemanyić" hərbi şəhərciyi və xüsusi əməliyyatlar briqadası ziyarət olunub. Burada Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisinə silah və texnika nümunələri təqdim edilib.

General-polkovnik K.Vəliyev sonda döyüş hazırlığı üzrə icra edilən fəaliyyətləri izləyib. 2021-ci il oktyabrın 11-də Serbiyanın paytaxtı Belqrad şəhərində Azərbaycanla bu ölkənin hökuməti arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanıb. Ötən ilin dekabrında isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Belqrad səfəri çərçivəsində Serbiya hərbi texnika və avadanlıqları ilə tanış olub. Hələ o vaxt da hərbi ekspertlər Azərbaycanın daha çox Serbiyanın artilleriya texnikalarına və mınaatanlarına maraq göstərdiyini demişdilər. Bunların arasında üstünlüyü "Nora

sistemlərinə cavab reaksiyası ola bilər. Azərbaycanın silah sahəsində ən geniş əməkdaşlıq etdiyi ölkələrdən biri də İsraildir. Hazırda İsraildə davam edən hərbi əməliyyatlar bu ölkənin ixracatında müəyyən məhdudiyyətlərlə müşahidə olunduğu üçün ola bilsin ki, Azərbaycan alternativ variant kimi Serbiya silahlarını nəzərdən keçirsin. Yeni Baş Qərargah rəisi Serbiyanın hərbi-sənaye kompleksi ilə yaxından tanış olub.

Ümumiyyətlə, Serbiya Azərbaycanla tərəfdaş ölkədir və iki dövlət arasında enerji, hərbi-texniki sahələrdə əməkdaşlıq mövcuddur. Qeyd eədk ki, iyunun 14-də Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun dəvəti ilə Serbiyanın müdafiə naziri Bratislav Qaşiçin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ölkəmizə rəsmi səfərdə olub. Z.Həsənov nazir B.Qaşiçi 2024-cü ilin sentyabrında Bakıda keçiriləcək "ADEX" 5-ci Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinə dəvət edib. Bu ilin fevralında Serbiya Prezidenti Aleksandr Vuçiç deyib ki, ölkəsi özüyəriyən artilleriya qurğularının tədarükü üçün

həmçinin minalanmış sahələr və sahə maneələrində keçidlər təmin etmək üçün nəzərdə tutulub. "Nora B52" haubitsa əsasən ABŞ ordusu tərəfindən istifadə edilən və döyüşə bütün quru, dəniz və hava hərbi hissələrinin daxil edilməsini nəzərdə tutan Şəbəkə Mərkəzli Mühərribə sisteminin əsas avadanlıqları ilə təchiz edilib. "Nora B52" özüyəriyən haubitsa ilk növbədə, dost qoşunları aşkar və döyüş vəziyyətini simulyasiya etməyə imkan verən, rəbitəni sürətləndirən çoxsaylı sensor və radarla təchiz edilib.

"Yeni Məsavət"ə danışan polkovnik Şair Ramaldanov isə düşünür ki, Serbiyaya maraq göstərilməsi İsrailə əlaqədardır. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan yenə də İsraildən silah alır: "Sadəcə, Serbiya ilə də hərbi-texniki əməkdaşlıq genişləndirilir. Baş Qərargah rəisi Serbiyanın hərbi-sənaye kompleksi ilə tanış olmağa gedib. İstər Serbiya, istər başqa dövlətlər olsun, silahlar müasir tələblərə cavab verirsə, onda diqqət mərkəzinə düşür. Onların artilleriyasına gəlincə, Azərbaycanın atəş idarəetmə sistemə yaxındırsa prioritet

o zaman alınabilir. Ola bilsin ki, qiymət cəhətdən də Azərbaycanın maraqlarına uyğun olub. Ümumiyyətlə, biz silah alarkən bütün tərəflərinə diqqət yetiririk. Yeni onun müasirliyi, ordumuz üçün faydalılığı, qiyməti nəzərə alınır. Ancaq mən Ermənistanın silahlanmasını, Azərbaycanın da öz silah-sursat imkanlarını genişləndirməsini sülh prosesi ilə bağlamazdım. Bəli, sülh sənədinin olmaması, İrəvanın silahlandırılması diqqətdən kənarda qala bilməz. Hərbi cəhətdən də qiymətləndirərkən, Ermənistanla verilən silahlar bizim üçün legitim hədəfdir. Çünki bu ölkə ilə sülh müqaviləmiz yoxdur. Ona görə Azərbaycan belə mövqeyə sərgiləyir. Əgər sülh sazişi bağlansa, Ermənistan öhdəliklərini yerinə yetirsə, revanşist ideyalardan imtina etsə, digər ölkələr kimi onun da silahlanması Azərbaycanın diqqət mərkəzində olmayacaq. Əlbəttə, yenə də nəzərə alacağıq, amma indiki kimi narahatedici olmayacaq. İndi bizim belə reaksiya verməyimizə səbəb sülh müqaviləsinin olmamasıdır".

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Azərbaycanın Zəngilan rayonu ilə həmsərhəd Zəngəzur (Sünik) vilayətinə bu yaxınlardakı səfəri zamanı sərhədin delimitasiyası və demarkasiyasının növbəti mərhələsi çərçivəsində Kərki kəndilə bağlı mübahisəli məsələnin həllinin mümkünlüyünə işarə edib. Paşinyan qeyd edib ki, Sünik sakinləri ilə çoxsaylı görüşlər keçirib, onun sülh proqramını əhəmiyyətli dərəcədə dəstəkləyirlər. O, öz hökumətinə tapşırıb ki, erməni xalqına başa salsın ki, demarkasiya prosesi erməni torpaqlarının təslim edilməsinə bərabər deyil. “Biz Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisinə diqqətimizi yönəltməliyik və bu ərazidəki problemlərimizi həll etməliyik”, - o deyib və müasir Ermənistanın xəritəsini kənd sakinlərinə göstərib.

Erməni baş nazirinin şərhləri regionda sülhə və sabitliyə daha geniş can atmaq kontekstində səslənir. Paşinyanın sözlərinə görə, Ermənistanın əvvəlki sərhədlərinin bərpası ideologiyasına qayıtmağın tərəfdarı olanlar ölkəni öz mənəfiyyətləri naminə münafiqşəyə çəkirlər. “Biz heç nəyə iddia etmirik və heç kəmin nəyə iddia etməsinə imkan verməyəcəyik. Məntiq belədir. Biz çətinliklərin öhdəsindən gəldik, dünyada elə qüvvələr var ki, bu dövlətin mövcud olmasını istəməzlər”, - o bildirib. 1992-ci ilin mayında erməni ordusu tərəfindən işğal edilmiş Kərki kəndi Ermənistanın Sünik rayo-

Kərkinin qaytarılması üçün referendum oyunu

Zəngəzurda mümkün sərhəd müəyyənləşməsi İrəvanda çatlaq səslər yaradıb - Kərki, Sofulu, Barxudarlı və Yuxarı Əskiparanın qaytarılması üçün referendum kimlərə lazımdır?

olmuş və bölünmüş Sünikdə davam edəcək, burada Azərbaycanın yeni tələblər irəli sürmək ehtimalı azdır, ona görə də onlar ümid edirlər ki, hər şey qaydasında gedəcək” - erməni nəşri belə qeyd edib.

Ermənistan Milli Assambleyasının deputatı Tiqrən Abramyan isə iddia edib ki, səfərin əsas məqsədi daha 4 kəndin Azərbaycana qaytarılması üçün hazırlıq planıdır. O, Kərki, Sofulu, Barxudarlı və Yuxarı Əskipara kəndlərinin yaxın zamanlarda Azərbaycana qaytarılacağını bildirib. Amma Abramyan iddia edib ki, guya bu kəndlər Ermənistanla məxsusdur və onların qaytarılması üçün

qamətində başlayacaq. Ermənistan hökuməti Qarabağdan köçən ermənilərin sərhəd ərazilərində yerləşdirilməsi üçün mənzil proqramlarının siyahısının təsdiqi və maliyyələşdirilməsi barədə qərar qəbul edilib. Təsdiq edilmiş kənd və qəsəbələr siyahısında olmayan yeganə kənd Kərkiyədir. Bildirilib ki, bu, Ermənistan hökumətinin Kerkini tezliklə geri qaytarmağa hazırlaşması ilə bağlıdır. Paşinyan ölkəsinin 29,743 kv.km ərazisinə Kərki və Tavuşdakı anklavların daxil olmadığını dəfələrlə elan edib.

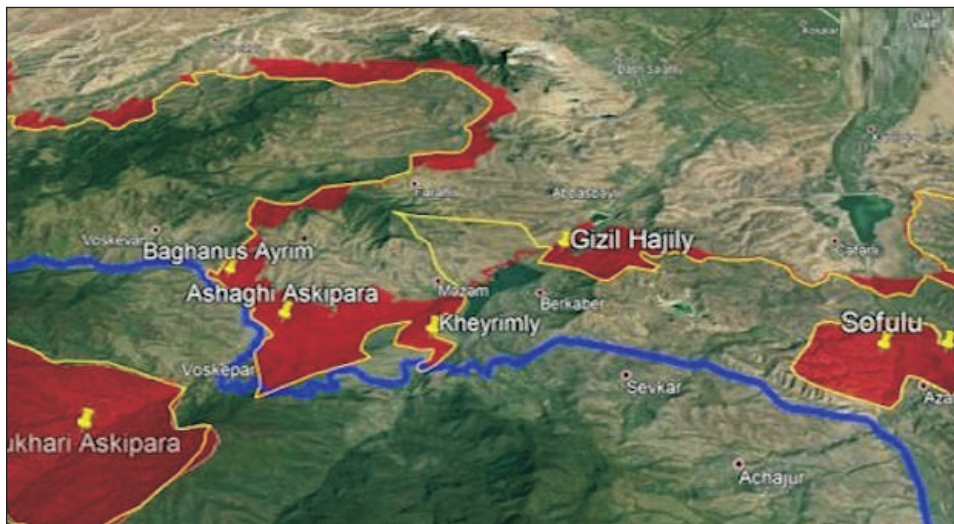
Professor Qabil Hüseynlinin “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, Kərki və Qazaxın anklav olan üç

işğal edilib və azad olunmalıdır. Zənnimcə, Paşinyan tələsir və sülh müqaviləsinin imzalanmasını, Türkiyə ilə quru sərhədlərin açılmasını istəyir”.

Professora görə, Paşinyan prosesi mərhələli şəkildə aparır: “Erməni xalqını birdən-birə ram etməyin çətin olduğunu başa düşür. Ona görə də xalqın müqavimətinin zəif dövründə bu işləri reallaşdırır. Eyni zamanda, cəmiyyətə göstərir ki, müstəqil Ermənistan qurulması üçün Azərbaycanla sərhədlər dəqiqləşməlidir, real Ermənistan bilinməlidir. Fikrimcə, onun Kərki ilə bağlı eyhamı və Zəngəzura səfəri məhz blokada olan kommunikasiyaların açılmasına hazırlıqdır. Buna qədər digər İrəvan rəsmiləri də nəqliyyat dəhlizlərinin, dəmiryol xəttinin bərpasından əminliklə danışblar. Digər tərəfdən isə ABŞ İrəvanı bu məsələdə sürətli olmağa çağırır. Amerikalıların Ermənistanla intensiv səfərləri təsadüfi deyil. Hətta Blinkenin müavini açıq çağırış etdi ki, Rusiyanın başı Ukraynaya qarışdığı üçün fursəti əldən verməyin sülh sənədi imzalamaz zamanıdır. Bu bəyanatların fəvqündə Blinkenin cənab İlham Əliyevə zəng etməsi də göstərir ki, Vaşinqton Moskvanın moderatoluğu olmadan ikitərəfli danışıqlar modeli çərçivəsində sülh sazişi bağlanmasının tərəfdarıdır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

nunun yaxınlığında yerləşir. Rəsmi Bakı Kərkinin Azərbaycana qaytarılmasını tələb edir. 19 kvadrat kilometr ərazini əhatə edən kənddə 149 erməni yaşayır. Kəndin statusu Ermənistanla Azərbaycan arasında mürəkkəb və tez-tez gərgin danışıqlarda mübahisə mövzusu olub.

Bu bəyanata “Hraparak” qəzeti də toxunub. “Paşinyan qeyd edib ki, Ermənistan və Azərbaycanın sərhəd demarkasiya komissiyaları reqlament təsdiq edildikdən sonra bu qərarı verəcək. Əsasnamənin təsdiqi üçün son tarix isə iyulun 1-dir. Yeni güzəşt vəziyyəti idarəolunmaz edə bilər, qılgıncımla alovu daha da alovlandırır, ona görə də hakimiyyət sevinir ki, sərhəd demarkasiyası artıq təslim

referendum keçirilməlidir. Ancaq deputatın bu iddiası absurddur. Həmin kəndlər Azərbaycana məxsusdur və delimitasiya prosesi çərçivəsində mütləq şəkildə qaytarılmalıdır.

Hazırda işğal altında olan Ordubad rayonuna məxsus Kərki kəndində Ermənistan hökuməti bütün tikinti işlərini dayandırılıb. Bunu da “Hraparak” qəzeti yazıb. Yerli icra nümayəndəsi və bələdiyyə üzvlərinə bununla bağlı xəbərdarlıq edilib. Qəzet yazır ki, bundan başqa, rəsmi İrəvan Kerkidə şəxsi evlərin inşa edilməsi üçün torpaq sahələrinin ayrılması prosesini də dayandırılıb. Lakin bunun səbəbini açıqlamayıblar. Erməni nəşri belə qənaətə gəlib ki, növbəti demarkasiya prosesi Kərki kəndi isti-

kəndi məsələsi də həllini tapmalıdır. Onun fikrincə, referendum keçirilməsinə ehtiyac yoxdur və bu cür çağırışlar revansist müxalifətdən səslənir. Q.Hüseynli delimitasiya prosesinin sülh danışıqlarına da müsbət təsir edəcəyini və hər iki işin sinxronluq təşkil etdiyini düşünür: “Paşinyan özü Kərki ilə bağlı referendum haqda heç nə deməyib. Amma Ermənistanın referendum keçirərək Müstəqillik Aktında düzəliş etməsinə zərurət var, sadəcə, hakimiyyət buna indi gəlməyə tələddüd edəcək. Bununla belə, Kərki məsələsinin həlli uzaqda deyil. Düzdür, erməni tərəfi vaxtaşırı anklavların qarşılıqlı dəyişdirilməsi ideyasını irəli sürür, amma Azərbaycan buna razılıq verməyəcək. Üstəlik, Kərki

Ermənilərin avropalı olmaq arzusu

Ermənistanda mümkün referendumun hüquqi əsası olmayacaq və heç bir beynəlxalq hüquqi sənədə təsir etməyəcək “Ermənistanda Avropa İttifaqına inteqrasiya ilə bağlı referendum ideyası, daha çox Ermənistanın daxili siyasi məkanında dərinləşən müzakirələrin məhsuludur. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hökumətinin legitimliyini gücləndirmək və daxili siyasətdə sabitliyi təmin etmək məqsədilə referendumların keçirilməsi ideyasını irəli sürüb”. Bu barədə “Trend”-in təhlilində qeyd olunur.

“Fərz edək ki, Nikol Paşinyanın təklifi reallaşdı, referendum keçirildi və səslərin çoxluğu rəsmi İrəvanın istəyinə uyğun olaraq “he” oldu.

Bu səsvərmənin məntiqi yükü azdır, çünki Ermənistanda ölkəməzlə yanaşı, Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının da yer aldığı konstitusiyaya dəyişikliklərlə bağlı referendum olmalıdır.

Referendumda “yox” deyənlər üstünlük təşkil edərsə, bu da Bakının mövqelərinə təsir etməyəcək. Ermənistan hakimiyyətinin və ya sosisumunun mövqeyindən asılı olmayaraq, rəsmi İrəvan 32 ildən bəri işğalda saxladığı 4 kəndi azad etməli, şərti dövlət sərhədinin demarkasiya və delimitasiyasını başa vurmali, yekun sülh sazişini imzalamalıdır. Nikol Paşinyanın referendumlara bağlı təkliflərinin əsas səbəbi Ermənistan iqtidarının legitimliyinin ölkədəki siyasi böhran və müxalifətin artan təzyiqləri səbəbindən zədələnməmişdir. “Müxalifət lideri” arxiyepiskop Baqratin, yeni Vazgen Qalstanyanın nominal rəhbərliyi keçirilən etirazlar Paşinyanın populyarlığını ciddi şəkildə sarsıdıb. Bu səbəbdən, Paşinyan hökuməti referendumu bir növ “siyasi immunitet” qazanmaq üçün bir vasitə kimi istifadə etməyə çalışır.

N.Paşinyan Ermənistanın xarici siyasətindəki gərginlikləri tək cəmiyyət səviyyəsində deyil, bütün cəmiyyətlə bölüşmək niyyətindədir. Bu, həm də müxalifətin vətəndaş etirazlarını zəiflətmək və ictimai rəyi öz xeyrinə yönəltmək üçün atılmış addım sayıla bilər.

Ermənistanda keçiriləcək referendumun hüquqi nəticələrinə gəldikdə, bu addımın əhəmiyyəti daha çox simvolik xarakter daşıyır. Bu referendumun hüquqi əsası yoxdur və heç bir beynəlxalq hüquqi sənədə təsir etməyəcəkdir. Bu, daha çox erməni siyasi elitasının Rusiya qarşısında yaranan məyusluq hissini, Avropa İttifaqına daha yaxınlaşmaq arzusu ilə dəyişdirmək cəhdidir” deyər, təhlildə bildirilir.

Müstəqillik tariximizdə ilk dəfə bütün ölkə ərazisində 2024-cü ilin fevralında keçirilmiş Prezident seçkilərindən sonra bu dəfə parlament seçkiləri də bütün ölkə ərazisində olacaq. Milli Məclisə növbədənənar seçkilər zamanı müstəqillik dövründə ilk dəfə olaraq Qarabağ və Zəngəzuru təmsil edən millət vəkili məhz bu ərazilərdə keçirilən seçkilər nəticəsində mandat alacaqlar. Bu barədə parlament çoxluğunu təmsil edən YAP-da qərar verilib. Hakim partiyamı Milli Məclisdə təmsil edən deputatlar altıncı çağırış Milli Məclisin buraxılması və növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət olunması üçün yekdil qərar qəbul ediblər.

İyunun 21-də isə Milli Məclisə növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət edilməsi üçün komissiya yaradılıb. Komissiyanın sədri Adil Əliyev, komissiyanın üzvləri Siyavuş Novruzov, Fəzail Ağamalı, Elşən Musayev, Nigar Arpadarai, Tahir Rzayev və Eldar Quliyev olub. Komissiya ele həmin gün "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət edilməsi barədə" Milli Məclisin qərar layihəsini hazırlayıb və təqdim edib.

Qərar layihəsində deyilir: "Milli Məclisdə çoxluq təşkil edən YAP üzvləri parlament sədrinə müraciət edərək, həm parlament seçkilərinin, həm də mötəbər beynəlxalq tədbirlərin böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini qeyd edib və növbədənənar parlament seçkilərinin keçirilməsi üçün müraciət edib. YAP-ın müraciəti Milli Məclisdə digər partiyaları təmsil edən deputatlar, habelə bitərəf deputatlar tərəfindən dəstəklənib. Parlament seçkilərinin qanunvericiliyə uyğun keçirilməsi üçün növbədənənar parlament seçkilərinin keçirilməsi zəruridir".

Milli Məclis Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin 2-ci hissəni rəhbər tutaraq qərara alıb ki, Milli Məclisin buraxılması və növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi barədə Prezidentə müraciət edilsin. Qərar layihəsi səsverməyə çıxarılaraq qəbul edilib.

Qanunvericiliyə görə, Konstitusiyaya Məhkəməsi deputatların sözügedən müraciətinin konstitusiyaya uyğun olub-olmadığını bildirəcək. Bundan sonra Prezident İlham Əliyev Milli Məclisin buraxılması barədə sərəncam imzalayacaq və yeni seçkinin gününü təyin edəcək. Milli Məclisin buraxılması halında parlament seçkisi 60 gün ərzində keçirilməlidir.

Qeyd edək ki, dövlət müstəqilliyi 1991-ci ildə bərpa olunan Azərbaycanda 6 parlament seçkisi keçirilib. 1995-ci ilin seçkisi noyabrın ikinci bazar gününə, 2000, 2005, 2010 və 2015-ci illərin seçkiləri noyabrın birinci bazar gününə düşüb.

2016-cı ildə Prezident Milli Məclisi buraxmaq səlahiyyəti alıb, 2019-cu il dekabrın 5-də bu hüququndan istifadə edib və altıncı parlament növbədənənar səsvermədə - 2020-ci il fevralın 9-da seçilib.

Ölkə seçkilərlə bağlı Prezidentin qərarını gözləyir

Prezident İlham Əliyev ilk dəfə bütün ölkə ərazisində keçiriləcək parlament seçkilərinin gününü təyin edəcək; Siyasi partiyalar seçki qərarını müsbət qarşıladılar

Bəs, hazırda Milli Məclisdə təmsil olunmayan siyasi partiyalar növbədənənar parlament seçkiləri qərarını necə qarşılayıblar? Seçkiyə hazırdırlarmı?

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, növbədənənar parlament seçkilərinə gediləcəyi ilin əvvəlindən məlum idi. Çünki noyabr ayında ölkəmizdə böyük bir beynəlxalq tədbir keçiriləcək. Ona görə də parlament seçkilərinin bir qədər önə çəkilməsi ehtimalı yüksək idi. Belə də oldu: "Bu ehtimalın yüksək olduğunu bildiyimiz üçün Milli İstiqlal Partiyası seçkilərə hazırlıq işlərinə xeyli vaxtdır başlayıb. Son Prezident seçkisindən dərhal sonra Siyasi Şuranın genişləndirilmiş iclasını keçirmişik və seçki hazırlıqlarına faktiki olaraq fevral ayından start vermişik. Seçki noyabrda olsaydı belə, biz seçkiyə hazırlıq işlərini eyni vaxtda başlamaqda idik. Seçkilərin keçirilmə tərzindən asılı olaraq seçkidə iştirakımız da gerçəkləşəcək.

Seçki kampaniyasının yay aylarına təsadüf etməsi müəyyən çətinliklər yarada bilər, amma ilk deyil, biz sərt qış ayında da, yayın qızmar dövründə də seçkilərdə iştirak etmişik. Təcrübəmiz var.

Hava şəraiti bir o qədər önəmli deyil. Önəmli məsələ seçkilərin hansı formada keçirilməsidir".

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı qeyd etdi ki, növbədənənar parlament seçkiləri qərarının verilməsi gözlənilən idi: "Gözlənilməz olmağı seçkiyə tam hazır olmaq demək deyil. Biz seçkiyə uzun müddətdir hazırlaşırıq, amma Azərbaycan realıqları şəraitində nə qədər mümkün-dürsə o qədər hazırıq. Artıq

növbədənənar parlament seçkilərinə hazırlıq məşqi rolunu da oynamış oldu. Seçki hazırlıqlarımız fevraldan sonra davam etdirilib və bu gün də proses davam edir".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı isə bildirdi ki, növbədənənar parlament seçkilərinə gedilməsi gözlənilməz olmadı. Noyabr ayında ölkəmizdə böyük beynəlxalq tədbir keçiriləcəyi səbəbilə parlament seçkilərinin erkən keçiriləcəyi lazım və gözləni-

Əli İnsanovun partiyasında kütləvi istefalar xəbəri

Əli İnsanovun rəhbəri olduğu Haqq Ədalət Partiyasının (HƏP) bir qrup üzvü istefa verib. Tribunainfo.az xəbər verir ki, partiyanın Şərrur rayon təşkilatının rəhbəri və 25 nəfər üzv bununla bağlı açıqlama yayıblar.

Təşkilatın rəhbəri Elgün Eyvazlı bildirib ki, bu gündən etibarən o, vəzifəsindən gedir. "Sədr olduğum Haqq Ədalət Partiyasının Şərrur rayon təşkilatının sədri vəzifəsindən istefa verirəm. Mənə etimad edib, HƏP sıralarına qoşulmuş 25 nəfər də mənimlə birlikdə istefa verib".

Yada salmaq ki, bir neçə gün öncə Əli İnsanov məhkumluğunun üzərindən götürülməsi ilə bağlı məhkəməyə ərizə verib.

Əli İnsanov 2005-ci il oktyabrın 20-də Milli Məclisə seçkilər ərəfəsində hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və kütləvi iğtişacların təşkilinə hazırlıq kimi ittihamlarla həbs edilib, sonradan ona qarşı vəzifə və iqtisadi cəzələri törətməsi ittihamları da irəli sürülüb. Məhkəmə tərəfindən Əli İnsanov 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Azadlığa çıxmağına az qalmış Əli İnsanov barəsində narkotik vasitələrin dövriyyəsi, cəzaçəkmə müəssisəsində və ya istintaq təcridxanalarında saxlanılan şəxslər tərəfindən qadağan olunmuş əşyaların hazırlanması, saxlanılması maddəsi ilə yeni ittiham irəli sürülüb.

2016-cı ildə yeni ittihamlarla həbs müddəti 7 il 5 gün artırılıb.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2019-cu ilin mart ayında imzalanan əfv sərəncamı ilə Əli İnsanov azadlığa buraxılıb.

Natiq Cəfərli namizəd olacağı dairəni açıqladı

REAL partiyası növbədənənar parlament seçkilərində fəal iştirak edəcək.

Lent.az xəbər verir ki, bu barədə partiyanın icraçı katibi Natiq Cəfərli məlumat verib. O, seçkilərdə özünün də namizəd olacağını açıqlayıb: "Təbii ki, REAL Partiyası, şəxsən mən seçkilərdə aktiv iştirak edəcəyik, mənim 3 dəfə namizəd olduğum 12 saylı dairə kökündən dəyişdirilib, demək olar ki, ləğv edilib, başqa dairələr arasında bölünüb. Ona görə də, bu seçkilərdə bir neçə dairədən namizəd vermək haqqında düşündüm, bəzi dairə ərazilərində REAL Gənclər Birliyi sorğular da keçirdi - hələlik namizədlik üçün ən uyğun da irə 33 saylı Xətai birinci seçki dairəsi görünür. Bu dairənin 4 ildən çoxdur ki, deputatı yoxdur, kifayət qədər sayda müxalif və azad düşüncəli insanların yaşadığı dairədir. Ona görə də, ilkin araşdırmalardan sonra komanda olaraq, hələlik məhz bu dairənin üzərində dayanmışıq, amma araşdırmalarımız, sorğularımız hələ davam edir".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Ərdoğan Putinlə görüşüb, birbaşa Bakıya gələcək

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan iyul ayında bir neçə xarici səfərdə olacaq.

Axar.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə mətbuatı yazıb. Bildirilib ki, Ərdoğan 3-4 iyul tarixlərində Astanada keçirilən Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının sammitində iştirak edəcək. Ərdoğanın burada Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə görüşəcəyi ehtimal olunur.

Astanadan sonra Ərdoğan 5-6 iyul tarixlərində Azərbaycana gələcək. Türkiyə Prezidenti Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşəcək, Türk Dövlətləri Təşkilatının Şuşada keçiriləcək sammitinə qatılacaq.

Daha sonra Türkiyə prezidenti 9-11 iyul tarixlərində NATO liderlərinin sammitinə qatılmaq üçün Vaşinqtona yola düşəcək. Ərdoğan burada ABŞ Prezidenti Co Bayden başda olmaqla NATO liderləri ilə görüşəcək.

Vaşinqtondan qayıtdıqdan sonra Ərdoğan Kipr Sülh Hərəkatının 50 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirlərə qatılmaq üçün Şimali Kiprə səfər edəcək. Ərdoğan hətta Şimali Kiprdəki tədbirlərə CHP sədri Özgür Özəli də dəvət edib.

Ermənistan Fələstinin müstəqilliyini tanıyıb

"Report" "Sputnik-Armeniya"ya istinadən xəbər verir ki, bu barədə Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

"Ermənistan Yaxın Şərqdə sülh və sabitliyin bərqərar olmasında, yəhudilər və fələstinlilər arasında davamlı sülhün bərqərar olunmasında səmimi maraq göstərir. Müxtəlif beynəlxalq platformalarda biz hər zaman Fələstin probleminin sülh yolu ilə və hərtərəfli həllinin tərəfdarı olmuşuq və İsrail-Fələstin münacişesinin həllində "iki dövlət" prinsipini dəstəkləmişik", - məlumatda qeyd olunub.

ABŞ Avropadakı nüvə arsenalını yeniləyir

ABŞ beş Avropa ölkəsində yerləşdirilmiş nüvə arsenalını yeniləməyə başlayıb. Axar.az xəbər verir ki, bunu Nüvə Silahlarının Ləğv edilməsi üzrə Beynəlxalq Kampaniyanın media departamentinin rəhbəri Alister Burnett deyib.

O bildirib ki, Vaşinqton bu barədə açıq danışmır, lakin arsenalın yenilənməsi davam edir:

"ABŞ Hərbi Hava Qüvvələrinin bu nəqliyyat növü üçün nəzərdə tutulmuş təyyarələrinin canlı izlənilməsi ilə bunu əminliklə demək olar. Vaşinqtonun nüvə silahlarının Böyük Britaniyada yerləşdirilməsi üçün hazırlıq prosesi hələ də davam edir, silahlar hələ ki ölkə ərazisinə yerləşdirilməyib. 2021-ci ildən başlayaraq Britaniya dövləti öz nüvə arsenalı, həcmi və təkmillik səviyyəsi ilə bağlı şəffaflığı dayandırıb".

"Makronun İntibah Partiyası Avropa Parlamentinə seçkilərdə ağır məğlubiyyətə uğradı və hazırda qalib Milli Cəbhə Partiyasının qarşıdakı parlament seçkilərindən sonra Milli Assambleyada yerlərin əksəriyyətini götürəcəyi ehtimalı böyükdür.

Fikrimcə, Azərbaycan onlarla əlaqə qura və Ermənistanla verilən silahlarla bağlı müqavilənin ləğvinə nail ola bilər". Bu sözləri axar.az-a Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin ehtiyatda olan polkovniki, Şimali Kipr Türk Respublikasının GİRNE Amerikan Universitetinin Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının müəllimi Sadiq Akyar deyib. Akyar Bakının əlində Parisə qarşı təzyiq vasitələrinin olduğunu bildirib: "Digər tərəfdən, Fransada elektrik enerjisində olan tələbat əsasən AES-lər vasitəsilə qarşılır. AES-lərin işləməsi üçün lazım olan yanacaq isə Afrika və Mərkəzi Asiya ölkələri, xüsusilə Özbəkistan və Qazaxıstan təmin olunur. Azərbaycan həm iki tərəfli münasibətlərdən istifadə edərək, həm də məsələni TDT gündəminə çıxararaq Fransaya qarşı təzyiq göstərə bilər".

Alim atılan addımların Fransadakı iqtidarın çıxılmaz vəziyyətdə olduğunu göstərdiyini qeyd edib: "Əslində baş verənlər Makron hökumətinin dünyanın bir çox yerində, eyni zamanda Cənubi Qafqazda uğradığı geosiyasi məğlubiyyətin, acizliyin göstəricisidir. Azərbaycan Fransasın di-riltmə istədiyi keçmiş Minsk Qrupunu birdeflik dəfn edib, üstəlik onu bütün dünyanın gözü önündə BMT TS-də bir-birinin arxasınca iki dəfə məğlubiyyətə uğradıb və böyük bir casus şəbəkəsini çökdürüb. Ona görə də ən son bu variantla əl atıblar. Ancaq yenə məğlub olacaqlar. Çünki Cənubi Qafqazda heç kim Türkiyə və Azərbaycanın əleyhinə oyun qura və uğur qazana bilməz".

Qeyd edək ki, 2012-ci il Fransa prezident seçkilərində Milli Cəbhə Partiyasından namizədləri irəli sürüldü. Marin Le Pen öz seçki kampaniyasında çoxqütüblü dünya sistemindən, Fransasın NATO-dan çıxması, Rusiya ilə əməkdaşlığı dərinləşdirmək kimi vədlər vardı. Le Pen Fransa Milli Assambleyasının buraxılmasından sonra partiyasının dövləti idarə etməyə hazır olduğunu bildirib. Marin Le Pen rəhbəri olduğu Milli Cəbhə Partiyasının ölkə vətəndaşlarının ona etimad göstərəcəyi təqdirdə dövləti idarə etməyə hazır olduğunu deyib. "Biz yeni seçkilərə hazırıq. Əgər xalqımız bizə etimad göstərsə, Fransada hakimiyyəti ələ almağa da hazırıq" - deyərək Le Pen bildirib. Le Pen hakimiyyətə gəlsə, Parisin Bakı siyasəti dəyişərməyi?

Yeri gəlmişkən, Fransa Senatının Tədqiqat Komissi-

Le Pen iqtidara gəlsə...

"Astarı üzündən betər"

Fransada Milli Cəbhə Partiyasının parlamentdə yerlərin əksəriyyətini götürəcəyi ehtimalı böyükdür; ekspertlərə görə, Qarabağı Ermənistanla birləşdirməyə çağıran qadın siyasətçi daha betər ermənipərəstdir

yası hökumətə enerji nəhəngi "Total Energies"-in fəaliyyəti ilə bağlı hesabatda, xüsusilə, bu şirkətə Azərbaycanın neft-qaz sektoruna investisiya qoymağı dayandırmağı tövsiyə edib. "Total Energies"-in fəaliyyəti global iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə kontekstində nəzərdən keçirilib. Fransa Senatının hökumətə təqdim etdiyi hesabatda həmçinin "Azərbaycanın karbohidrogen sektorunda fransız şirkətlərinin iştirakı ilə yeni layihələrin də dayandırılması" tələb olunur. "Total Energies"-in fəaliyyətini araşdıran Senat komissiyası ötən ilin dekabrında yaradılıb və onun hazırladığı hesabat ötən həftə yekdilliklə qəbul edilib. Ümumilikdə sənəddə 33 tövsiyə var. Maraqlıdır ki, Azərbaycanın noyabr ayında BMT-nin növbəti iqlim konfransına (COP29) ev sahibliyi etməsi faktını Senat bilərəkdən xatırlatmayıb. Bütün bu addımlar göstərir ki, Makron dövründə əlaqələri hamar etmək mümkün olmayacaq.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Məhəmməd Əsədullazadə Makron hakimiyyətdə olduğu müddətdə Paris-Bakı əlaqələrinin normalaşacağını gözləmir. Onun sözlərinə görə, Makron dövründə Fransa Ermənistanla hərbi kontingent göndərsə, Azərbaycan sülh müqaviləsi bağlamayacaq: "Fransanın Ermənistanı silahlandırması Cənubi Qafqazda sülhə mane olur. Xüsusilə, baş nazir Nikol Paşinyanın Fransa və Hindistandan silahlar alması, Rusiyadan asılılığa son qoymaq üçün he-

sablanmış addım olsa da, bir növ Azərbaycanla mümkün hərbi eskalasiyaya görə edilir. Ermənistan hakimiyyəti sülhdə maraqlıdırsa, hücum silahları almamalıdır. Qeyd edim ki, Türkiyənin Azərbaycana hərbi dəstəyi və regionda güclənməsi Fransanı və Makron administrasiyasını narahat edir. Əslində, Ermənistanı silahlandırmaqla Türkiyə ilə regionda maraq toqquşmasına gedir. Amma ABŞ və Qərb məhz regionda əsas estafeti Türkiyə buraxıb".

Partiya rəsmisinin qənaətinə görə, Fransasın Cənubi Qafqazda Türkiyə ilə üz-üzə gəlməsi Parisin növbəti məğlubiyyəti ilə nəticələne bilər: "Fransasın bir neçə ictimai və siyasi xadimi prezident Makrona Azərbaycanın təcavüzünə qarşı Ermənistanla ordu göndərməsini xahiş edir. Təbii ki, bu, Ermənistan üçün müsbət perspektiv vəd etmir. Xüsusən də prezident Ərdoğanın Paşinyanla telefon danışığı Ermənistanla xəbərdarlığı idi. Fransa ordusunun Ermənistanla gəlməsi sülhün qarşısını alacaq".

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədli isə Le Pen dövründə Fransasın Azərbaycana münasibətinin dəyişəcəyinə inanmır. S.Əsədli xatırladır ki, Le Pen sağçıdır, ifrat millətçidir və əvvəlki seçkilərdə ermənipərəst çıxışlar edib: "Sadəcə, Fransada hakimiyyətə kimin gəlməsindən asılı olmayaraq Azərbaycanın mövqeyi prinsipal və qətiyyətlidir. Əlbəttə, müəyyən narahatlıq doğuran məqamlar ola, Ermənistan

daha çox dəstəklənə bilər. Lakin unutmayacağıq ki, Azərbaycan mövqeyini kifayət qədər gücləndirib. Onu da deyim ki, 2017-ci ildə Le Pen bildirmişdi ki, "Dağlıq Qarabağ konfliktinin həlli tərəflərin Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşməsi ilə bağlı razılığa gəlməsidir". Le Pen qondarma soyqırımı unutmadığını da demişdi. Belə bir mövqə ortaya qoyan siyasətçinin partiyası seçkidə qalib gələrsə, sizcə, Ermənistanla verilən silahlarla bağlı saziş qüvvədən düşə bilərmi? Hətta Makron Le Pendən daha "toya getməli" ermənipərəstdir. Ona görə də inanmıram ki, seçkidən sonra münasibətlərdə dəyişən hal olsun".

VHP rəsmisi hesab edir ki, məsələlər təkəcə Azərbaycanla Fransa əlaqələri üzərində fokuslana bilməz: "Burada strateji rəqabəti nəzərə almaq lazımdır. Fransa İrəvan üzərindən regiona təsir etmək və bölgədə gücünü artırmaq istəyir. Paris Moskva və Ankaraya qarşı Cənubi Qafqazda siyasət yürüdür. Onun məqsədi bölgədə təsir imkanlarını genişləndirməkdir. Bu baxımdan Fransa və Avropa Birliyi eyni binokldan region seyr edirlər. Ermənistan isə aləmə çevrilib və nicatı Qərbdə gördüyü üçün bu oyunların maşasına çevrilib. Le Pen də iqtidar olsa, bu kurs davam edəcək. Doğrudur, onun Rusiya ilə əlaqələrinə dair iddialar var, amma Fransasın Ermənistan siyasətində ciddi dəyişiklik olmayacaq, hətta daha pisə doğru inkişaf etməsi mümkündür".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

● yulun 3-4-də Astanada Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) sammiti keçiriləcək. 2023-cü ilin iyulunda ŞƏT-in Yeni Dehliyə keçirilən sammitində İran təşkilatın tamhüquqlu üzvü olub. Orada Belarus təşkilata üzv dövlət statusu almaq üçün öhdəliklər haqqında memorandum imzalayıb.

Iyulda keçiriləcək sammitində Belarus ŞƏT-in onun tamhüquqlu üzvü olacaq.

ŞƏT 2001-ci ildə Qazaxıstan, Çin, Qırğızıstan, Rusiya, Özbəkistan və Tacikistan tərəfindən Şanxayda təsis olunub. Qurumun Səmərqənd sammitində İranın tamhüquqlu üzv kimi qəbul edilməsindən sonra ŞƏT üzvlərinin sayı 9 olub. Bunlar Qazaxıstan, Çin, Rusiya, Qırğızıstan, Özbəkistan, Tacikistan, Pakistan, Hindistan və İrandır. Əfqanıstan, Monqolustan, Belarus müşahidəçi üzvlər, Azərbaycan, Türkiyə, Şri-Lanka, Kamboca, Nepal, Ermənistan, Misir, Qətər, Səudiyyə Ərəbistanı dialoq tərəfdaşlarıdır. Təşkilatın əsas məqsədləri sırasına üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı etimad və qonşuluq münasibətlərinin gücləndirilməsi, siyasət, ticarət və iqtisadiyyat, elm və texnologiya, mədəniyyət, o cümlədən təhsil, enerji, nəqliyyat, turizm, ətraf mühitin qorunması və digər sahələrdə effektiv əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, regionda sülh, təhlükəsizlik və sabitliyin əldə edilməsi üçün birgə səylərin göstərilməsi, yeni siyasi və iqtisadi beynəlxalq düzənin yaradılması üçün addımların atılması daxildir.

Dünyada sürətlə dəyişməkdə olan geosiyasi şərait sülh və sabitliyin möhkəmləndirilməsində, iqtisadi inkişafın dəstəklənməsində, ictimai-siyasi tarazlığın qorunmasında, təhlükəsizliyin təmin edilməsində beynəlxalq təşkilatların üzərinə indi daha böyük vəzifələr düşdüyünü göstərir. Bu kontekstdə ŞƏT son illərdə beynəlxalq arenada nüfuzu

artan, həm təhlükəsizlik, həm də iqtisadi inkişaf sahələrində daha mühüm rol oynamağa başlayan qurum kimi daha çox diqqət cəlb edir.

ŞƏT-də dialoq tərəfdaşı statusuna sahib olan Azərbaycan təşkilatla əməkdaşlığını daha da dərinləşdirmək, müşahidəçi, daha sonra isə tamhüquqlu üzv olmaqda maraqlıdır. Hələ 2016-cı ildə Azərbaycan ilə ŞƏT arasında əməkdaşlıq sahələrini əks etdirən memorandum imzalanıb. Ölkəmizlə əməkdaşlıq ŞƏT-in özü üçün də olduqca cəlbədidir. Xüsusən Azərbaycanın Avrasiya məkanında əsas tranzit qovşağına çevrilməsi, Şimal-Cənub, Şərq-Qərb dəhlizlərinin qovşağında yerləşməsi, malik olduğu nəqliyyat infrastrukturunu ölkəmizin ŞƏT üçün əhəmiyyətini daha da artırır. Zəngəzur dəhlizinin açılması ŞƏT üçün də nəqliyyat-logistika sferasında əlavə üstünlüklər yaradacaq.

Bu barədə "Yeni Məşavət"ə şərhində Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov bildirdi ki, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində də Azərbaycanın iştirakı vacibdir: "ŞƏT-in yaratdığı realitətlərdən, imkanlardan faydalanmaq üçün Azərbaycan da bu dəyişən dünyada imkanları dəyərləndirməlidir. Səmərqənddə keçirilən ŞƏT-in zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çox uğurlu iştirakı yadıma düşür. Eyni zamanda qeyd etməliyik ki, bu gün birqütblü dünyadan çoxqütblü dünyaya keçidin formalaşması və soyuq müharibənin müxtəlif elementləri müşahidə olunmaqdadır.

ŞƏT-in gözlənilən sammiti - Azərbaycanın üzvlük məsələsi...

Ölkəmizin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında müşahidəçi statusu və ya tamhüquqlu üzv kimi təmsilçiliyi xüsusən Çinin marağındadır

Ona görə də Azərbaycan özünün yerləşdiyi geostrateji bölgənin əhəmiyyətini nəzərə alaraq müxtəlif güc mərkəzləri ilə balanslı mövqedə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə icra etməkdədir. Bu bizim regionumuzun spesifikasiyasıdır. Xarici siyasətimizin həm də uğurlu məqamlarından hesab edilməlidir. Həmçinin Çinlə etibarlı tərəfdaşlığın daha da güclü səviyyədə qurulması üçün ŞƏT-lə əməkdaşlıq zərurəti çevrilmişdir.

Dünyanın yeni düzəni formalaşır və bu mərhələdə

müxtəlif beynəlxalq qurumların yeri, çəkisi də dəyişir. Bir sıra siyasi və iqtisadi qurumlar artıq öz nüfuzunu, təsirini itirib. Məsələn, AŞ PA artıq nüfuzsuz bir qurumdur. Habelə, ATƏT-in də imici kifayət qədər zədələnib. Avropa Birləri ilə bağlı da qarışıqlıq var. Hazırda böyüdülməsi və nüfuzunun artırılmasına cəhd edilən təşkilatlardan biri də Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatıdır.

Son illərdə Azərbaycanla Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı arasında əməkdaşlığın ge-

nişləndirilməsi prosesi gedib. Azərbaycan Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında dialoq tərəfdaşı statusuna malikdir. Azərbaycan təşkilatın artan gücünü diqqətə alır. Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin toplam əhali sayı 3.4 milyarddır. Dünyanın 20 faizi təşkilata üzv dövlətlərin ərazisinə aiddir. Təşkilata üzv dövlətlərdən üçü - Rusiya, Çin və Hindistan nüvə silahına malikdir. Azərbaycan və Ermənistan təşkilatda yer alan dövlətlərlə əsasən ticarət əlaqələrini genişləndirmək

və nəqliyyat dəhlizlərində yer almaq istəyirlər".

Qeyd edək ki, 2022-ci ilin martında ŞƏT-in baş katibi Çjan Min Azərbaycanla Ermənistanın müşahidəçi statusu alması məsələsinin ŞƏT-ə üzv dövlətlər tərəfindən fəal şəkildə araşdırıldığı barədə məlumat vermişdi. Baş katib dəqiq vaxt demək mümkün olmadığını desə də bu məsələyə nikbin yanaşdığını açıqlamışdı.

Ölkəmizin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında müşahidəçi statusu və ya tamhüquqlu üzv kimi təmsilçiliyi xüsusən Çinin marağındadır. Azərbaycan dialoq tərəfdaşı ölkə kimi ŞƏT-lə əməkdaşlıq edir. Bu isə ölkəmizin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına tam üzv olması anlamına gəlmir. Dialoq tərəfdaşlığı olan digər ölkələr Türkiyə, Nepal, Kamboca və Ermənistandır. Üzv ölkələrdən fərqli olaraq burada təşkilatla dialoqun qurulması və əməkdaşlıqdan söhbət gedir. Bu, sadəcə, dialoq çərçivəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsi anlamına gəlir. Burada əsas məqsəd iqtisadi tərəfdaşlığın inkişaf etdirilməsidir.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məşavət"

Borrel Bakiya qərəzindən əl çəkmir

"Avropa İttifaqının öz diqqətini Ermənistanın azərbaycanlı hərbi əsirlərə qarşı qəddar rəftarına yönəltməsi daha məqsədəuyğun olardı"

"Əfsuslar olsun ki, bu mövqə Aİ-nin ali nümayəndəsinin erməniləri razı salmaq, habelə heç bir mənəvi və faktiki əsası olmayan iddianı irəlilətmək üçün göstərilən növbəti cəhddir. Biz bu yalan və təhrikedici iddiaları rədd edirik". Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyi Aİ xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi/Aİ Komissiyasının vitse-prezidenti Cozep Borrelin Avropa Parlamentinin üzvlərinin "erməni məhbəsləri" ilə bağlı suallara verdiyi cavaba münasibətdə deyib.

Ayhan Hacızadə xatırladı ki, Azərbaycan 2020-ci il müharibəsindən sonra humanitar jest olaraq, habelə beynəlxalq humanitar hüquq üzrə öhdəliklərinə uyğun şəkildə hərbi əsir statusu olan və ya saxlanılan şəxs hesab edilən 200 nəfərdən artıq erməni azadlığa buraxıb və repatriasiya edib.

"Azərbaycanda saxlanılan bütün erməni hərbi əsirlər və mülki şəxslərlə 1949-cu il Cenevrə Konvensiyalarının tələblərinə uyğun şəkildə rəftar edilib, onlar işgəncələrə, təhqirlərə və qeyri-insani rəftara məruz qalmayıblar. Onların hər birinə həbsdə olar-

kən tibbi xidmət göstərilib, müayinələrdən keçiblər, BQXK həmin şəxslərlə muntəzəm görüşlər keçirib və ailələri ilə təmasları qurulub. Buna baxmayaraq, onlar Azərbaycan tərəfindən Ermənistan qaytarıldıqdan sonra, Ermənistan hakimiyyəti tərə-

findən həmin şəxslərin bəzi- ləri həbs olunub və sorğu-sual ediliblər.

Həbsdə qalan müharibə cinayətkarları, separatçı liderlər və digər erməni əsilli şəxslər isə ya müharibə cinayətləri, etnik təmizləmə, hərbi təcavüz, işgəncə və digər ağır

cinayətlərdə ittiham olunur, ya da artıq bu cinayətlərə görə məhkum ediliblər, yaxud da onlarla bağlı istintaq prosesi davam edir. Cenevrə Konvensiyalarına, habelə ümumilikdə beynəlxalq və milli qanunvericiliyə uyğun olaraq, Azərbaycan bu kimi cinayətlərin araşdırılması və mühakiməsi üzrə hüquq və öhdəliklərə malikdir. Bu kimi həbslərin tam hüquqi əsası var və bu, saxlanılan şəxslərin hüquqlarına xələl gətirmir. Hətta saxlanılan şəxslər hərbi əsir olsalar belə, III Cenevrə Konvensiyasına əsasən, ittiham oluna biləcəkləri bir cinayət törətdiklərinə görə cinayət təqibi davam edən hərbi əsirlər, bu kimi məhkəmə prosesi bitənə və lazım gələrsə, cəzalarını çəkib bitirənə qədər məhbəslükdə saxlanıla bilər.

Aİ tərəfinin öz diqqətini Ermənistanın azərbaycanlı hərbi əsirlərə və mülki məhbəslərə, eləcə də itkin düşmüş azərbaycanlılara qarşı qəddar rəftarına dair sübutlara yönəltməyi daha məqsədəuyğun olardı. Ermənistanın hərbi təcavüzü başlayandan

berə 3890-dan çox azərbaycanlı itkin düşüb və onların taleyi naməlum olaraq qalmaqdadır. İtkin düşənlərin 3171 nəfəri hərbi, 719 nəfəri (71 uşaq, 267 qadın və 326 ahl şəxs daxil olmaqla) isə mülki şəxslərdir.

Ermənistan və digər ölkələrə köç edən ermənilərin hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı şərtlərə gəldikdə isə xatırlatmaq vacibdir ki, Azərbaycanın reintegrasiya çağırışına, proqramına və bu istiqamətdə addımlarına baxmayaraq, yerli erməni əsilli şəxslər ölkəmizi tərk etmək və geri qayıtmamaq qərarına gəliblər. Təəssüf ki, evlərindən zorla və əman-sızcasına didərgin düşmüş 1 milyona yaxın azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünün hüquqları ilə bağlı Aİ tərəfindən 30 ilə yaxın müddət ərzində heç bir narahatlıq və ya çağırışın şahidi olmamışdır.

Azərbaycan bu həlledici məqamda Aİ tərəfinin regionda sülh səylərini sarsıdan qərəzli bəyanatlardan çəkinəcəyini gözləyir".

Razi müəllimə oxşayan inqilabçı

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

YAP

-çı deputatların Milli Məclisə növbədənənar seçkilər üçün müraciət etməsi sevindirici haldır. Qarşıda bizi Formula-1, COP-29 kimi planetar miqyaslı tədbirlər gözləyir, eyni zamanda seçki keçirmək ağır olardı. Çünki seçki zamanı namizədlər küçəyə şəkillərini vurur, xalqla görüşlər keçirir, mitinglər olur və sairə. Eyni anda küçədə Ferstappen və Alonso-nun, Fəzail müəllim və Rəsim Musabekovun şəkillərini görən tamaşaçılar düzgün seçim etməkdə çətinlik çəkərdilər. Həmçinin, Amazon meşələrinin taleyi bizi düşündürən anda seçicilərə Şəkinin dağ kəndinə yol çəkilməsini vəd etsən nə xeyri vardır?

Sözləşmə, mənə neçə vaxtdır düşündürən bir məsələ var: əgər bu iqlim tədbiri 2024-cü ildə keçirilirsə, niyə ona COP-29 deyirlər? Yaxşı olardı COP-24 olsun. Adamın fikri qarışır, hava problemlərinə diqqətimiz azalır.

Başqa tərəfdən, niyə bizdə növbədənənar seçkiləri hər zaman YAP deputatları elan edir? Keçən dəfə də belə olmuşdu. Sanki başqa deputatları xalqın taleyi, dövlətçilik məsələləri narahat etmir. Şəxsən mən buna etiraz edirəm. Bizim parlamentdə çoxlu sayda fraksiyalar, müxalifət partiyaları yerləşibdir. Lakin hələ bir dəfə görmədik ki, məsələn, Milli Cəbhə Partiyasının sədri Razi müəllim növbədənənar seçkilər üçün müraciət etsin. Yaxud, Qüdrət müəllim, Asim müəllim və sairə.

Axırıncıların partiyaları tez-tez adını dəyişir, səhv yazıla bilər, ona görə yazmadım. Mən yalnız Razi müəllimin partiyasının adını yadda saxlaya bilərəm, o da mənə uşaqlığıma xatırlatdığı üçün. O vaxtlar Nikaraquada belə bir Milli Qurtuluş Cəbhəsi - sandinistlər ordusu vardı, məşələlərə çəkilib imperialist ABŞ və onun əlaltılarına qarşı savaşırdılar. Adı futbolçu adına oxşayan Daniel Orteqa da başçıları idi. SSRİ onlara dəstək verirdi, ABŞ Samosa adlı tipə. Belə rəvayət vardı, guya bir gün ABŞ prezidentindən Samosa kimi diktatoru nə üçün hər cür - silah, pul və sairə - dəstəklədiklərini soruşurlar. Franklin Ruzvelt də deyir ki, əşşi, ola bilsin Somosa it oğludur, lakin bizim itin oğludur. Ancaq sonradan arxivlər açılanda bunun uydurma afyozizm olması ortaya çıxdı. Dünyada ABŞ-ı sevməyənlər uydurduğu bir sürü belə zərb-məsələlər var. Məsələn, elə Ukrayna savaşı başlayandan ruspərəstlər hər yerdə ABŞ dövlət katibi Madlen Olbraytın adından bu cür uydurma yaymaqdadırlar: "Sibir çox böyükdür, onun təbii ehtiyatlarını təkəcə ruslar istifadə etməli deyil". Olbraytın belə söz deməsi heç bir mənbə ilə isbatə yetməmişdir.

Bu araşdırmanı yazarkən Orteqanın şəkli təzədən gözümün qabağına gəldi və qəfil ağıma gəldi ki, Orteqa bizim Razi müəllimə çox oxşayırmış. Deməli Amerika qitəsində məskunlaşan tayfaların tərəkmə kökənli olması versiyası hardasa düzmüş.

Qayıdaq seçkilərə, daha doğrusu, qayıtmayaq, çünki mən qərara gəlmişəm siyasətə qarışmayım. Siyasət çirkin işdir. Qoy onunla xalqımızın xidmətçiləri məşğul olsun. Bu cür lütfkarlıqları üçün onlara dərinəndən minnətdarlıq, güman edirik heç olmazsa bu dəfə Hacı Mədərin yerinə kimisə seçərlər. Çünki uzun illər xalq yolunda can qoyan Mədə müəllim bu aralar rəhmətə getmişdir. Yazdım ki, bəlkə Məzahir müəllim bunu bilmir, ya da unudubdur.

Yox, əgər məsləhət olsa ki, yenə bizim dairənin deputatı Mədə müəllim olmalıdır, buna da hər hansı etirazımız yoxdur.

Sonda Avropa çempionatında İspaniya-İtaliya oyununa baxıb məyus olduğumu açıqlayıram. Mən İtaliyaya azarkeşlik edirdim, lakin bu komanda 90 dəqiqə ərzində qapı çərçivəsinə gedən neçə zərbə vurdu, bilirsinizmi? 1 dənə! Və anekdot budur ki, bu komanda keçən dəfəki Avropa çempionu olmuş. Gör COVID pandemiyası vaxtı planetdə necə yiyəsizlik imiş...

Yiyəsizlik pis şeydir.

İyunun 20-də ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Telefon danışığı əsnasında Entoni Blinken Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh gündəliyinin irəliləndirilməsi baxımından əldə olunmuş nəticələri təqdir edərək ABŞ-ın iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşdırılması prosesinə dəstəyini davam etdirməyə əzmi olduğunu vurğulayıb və tərəfləri tezliklə sülh müqaviləsini imzalamağa dəvət edib. Dövlət katibi ABŞ-ın Azərbaycan ilə ikitərəfli əlaqələrə verdiyi əhəmiyyəti qeyd edərək iqlim dəyişikliyi və enerji sahəsində birgə məqsədlərə nail olmaq yolunda ölkələrimiz arasındakı konstruktiv əməkdaşlığı vurğulayıb. Entoni Blinken ölkəsinin Azərbaycan ilə yenilənmiş və daha möhkəm ikitərəfli əlaqələri dəstəklədiyini deyib. Onu da əlavə edib ki, ABŞ Azərbaycanda keçiriləcək COP29-un uğurla nəticələnməsi üçün səylərini əsərgəməyəcək.

Prezident İlham Əliyev regionda sülhün təmin edildiyini, sülh müqaviləsinin əsasını təşkil edən prinsiplərin və onun mətninin təşəbbüskarının Azərbaycan tərəfi olduğunu qeyd edərək ikitərəfli əsasda normallaşma prosesi və sülh gündəliyinin irəli aparılması səylərinin davam etdirildiyini vurğulayıb. ABŞ-ın sülh gündəliyinə töhfə vermək əzmini yüksək qiymətləndirən dövlətimizin başçısı Ermənistanda konstitusiyaya, müvafiq qanunlar və ölkədaxili normativ-hüquqi aktlar əsasında Azərbaycana qarşı olan ərazi iddialarına son qoyulmasının sülh gündəliyinin irəli aparılması baxımından vacibliyini qeyd edib.

Prezident İlham Əliyev artıq keçmişin qalığı olan münəqişə səhifəsinin tamamilə bağlanması üçün qeyri-funksional olan ATƏT-in Minsk Qrupu və onunla bağlı olan bütün institutların fəaliyyətinə rəsmən xitam verilməsinin vaxtının çoxdan yetişdiyini əlavə edib.

Prezident İlham Əliyev enerji sahəsində ölkələrimiz arasında çoxillik uğurlu əməkdaşlığa toxunub, iqlim dəyişikliyi və COP29-a hazırlıq prosesi çərçivəsində ölkələrimizin nümayəndə heyətləri arasında səmərəli əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə edib və COP29-un uğurla nəticələnməsi üçün ABŞ-ın dəstək niyyətinə görə təşəkkür edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın da ABŞ ilə əlaqələrə əhəmiyyət verdiyini və ikitərəfli əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi və keyfiyyətə yeni səviyyəyə qaldırılmasını dəstəklədiyini bildirib.

Telefon danışığı əsnasında ölkələrimiz arasında ali səviyyədə məktub mübadilələri, nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərindən məmnun-

Blinkenlə telefon danışığında iki mühüm məqam

Prezident İlham Əliyev ABŞ dövlət katibinə Ermənistan konstitusiyasının dəyişdirilməsi və Minsk Qrupunun ləğvi zəruriliyini diqqətə çatdırıb

luq ifadə edilib, həmçinin insan hüquqları və demokratiya, ölkələrin daxili qanunlarının aliliyinə hörmət kimi məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Xatırladaq ki, bu yaxınlarda Azərbaycan Prezidenti bəyan edib ki, Ermənistan Konstitusiyasına dəyişiklik edilmədən Bakı sülh müqaviləsi imzalamaq mümkün deyil. Ermənistanın hazırkı Konstitusiyası dəyişməz qalarsa, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanması sadəcə mümkün deyil". Paşinyanın son açıqlamalarından isə belə başa düşülür ki, Ermənistan Konstitusiyasında dəyişiklik etmək niyyətində deyil və bu da İrəvanın yenidən sülh sazişini uzatmaq niyyəti kimi qiymətləndirilir. Dövlət başçısı Blinkenlə telefon söhbətində də məhz bu məsələni xüsusi vurğulayıb, Ermənistanda konstitusiyaya, müvafiq qanunlar və ölkədaxili normativ-hüquqi aktlar əsasında Azərbaycana qarşı olan ərazi iddialarına son qoyulmasının sülh gündəliyinin irəli aparılması baxımından vacibliyini qeyd edib. Ermənistan rəhbərlik edənlər isə hələ də dərk etmir ki, konstitusiyasında Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları varsa, bu iki ölkə ilə heç bir halda sülh müqaviləsi və normal əlaqələri ola bilməz.

Minsk Qrupunun ləğvinə gəlincə, yada salaq ki, Prezident İlham Əliyev son olaraq Türkdillli Ölkələrin Parlament Assambleyasının üzvləri ilə görüşündə bildirib ki, Ermənistan tərəfi Minsk Qrupunun buraxılması təklifi ilə ATƏT-ə birgə müraciət etməyə dəvət olunub: "Buna ehtiyac yoxdur, hazırda fəaliyyət göstər-

səmimi olduğunu göstərəcək. Əgər Ermənistan Minsk Qrupunu qoruyub saxlamaq istəsə, onda onların bizə qarşı ərazi iddiaları davam edəcək".

Uzun müddətdir heç bir fəaliyyət göstərməyən qurumun ləğvi əslində hər iki ölkəyə də lazımdır. Zəfər Azərbaycan bu yararsız qurumun fəaliyyətinə icazə vermir. Ermənistanın hökumət dairələrinin nümayəndələri isə hesab edir ki, Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi imzalandıqdan sonra Minsk Qrupu buraxıla bilər.

Azərbaycan rəhbəri dəfələrlə vurğulayıb ki, Cənubi Qafqazda davamlı sülhün yaranması üçün ABŞ-ın Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşdırılmasında, kommunikasiyaların açılmasında, insanlara rəsi təmasların yaradılmasında mühüm rol oynaya bilər.

Son bir həftədə ABŞ rəsmilərinin İrəvana səfərlərinin intensivləşməsi fonunda dövlət katibinin Bakıya zəngi Vaşinqtonun regionda balanslı siyasət apardığının da göstəricisi sayıla bilər...

Orxan ƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Bakıda Rusiya-Azərbaycan əməkdaşlığı müzakirə edildi

"Bu gün bizim yaşadığımız dünyada nəqliyyat arteriyalarına tələbat gündən-günə artır. Coğrafi mövqe və nəqliyyat infrastrukturuna böyük həcmdə sərmayələr Azərbaycana Avrasiya qitəsində nəqliyyat-logistika qovşaqlarından birinə çevrilmək imkanı verib".

Bu sözləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Bakıda keçirilən Rusiya-Azərbaycan Ekspert Şurasının "Rusiya və Azərbaycanın regional layihələr və təşəbbüslər çərçivəsində əməkdaşlığı" mövzusunda beşinci iclasında deyib.

Rusiya-Azərbaycan münasibətlərindən danışan Prezidentin köməkçisi vurğulayıb ki, humanitar və təhsil sahələrində əməkdaşlıq da uğurla inkişaf edir. O deyib: "Azərbaycanda Lomonosov adına MDU-nun filialı, İ.M. Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialı uğurla fəaliyyət göstərir. Həmiyə məlumdur ki, Azərbaycanda rus dilinə qayğı ilə yanaşılır. Təxminən 40 məktəbdə 40 mindən çox uşaq rus dilində olan sektorlarda oxuyur. Azərbaycanın universitetlərində rus dili bölmələrində 15 mindən çox Azərbaycan vətəndaşı təhsil alır. Cari ildə Azərbaycanda Rusiya Mədəniyyəti Günü keçiriləcək. Çoxsaylı mədəni tədbirlərin təşkili də nəzərdə tutulur. Əlbəttə, bütün bunlar ölkələrimizin dost xalqları arasında əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə töhfə verəcək".

Hikmət Hacıyev əmin olduğunu bildirib ki, iki dövlətin liderlərinin ardıcıl siyasəti sayəsində ölkələrimiz arasında münasibətlər gələcəkdə də yüksələn xətlə inkişaf edəcək və yeni məzmunla zənginləşəcək.

Köhnə çörəyi təzə bişirilənə qatırlar?

“Azərbaycan xalqı dünyada ən çox çörək yeyən xalqdır. Buna görə dünyada birinci yerdəyik. Həm də çörək bizim üçün müqəddəsdir. Amma bizneslə məşğul olanlar xalqın çörəyi çox yeməsindən sui-istifadə edir. Bəzən bizə daxil olan şikayətləri analiz etdikdə görürük ki, çörəklər ya çox qısa zamanda sıradan çıxır, ya da uzun müddət saxlayanda sıradan çıxmır. Hər iki hal istehlakçı hüququnu qoruyan təşkilatı qayğılandırır”.

Bunu Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov son vaxtlar çörəyin keyfiyyəti ilə bağlı şikayətlərin artması haqda danışarkən deyib. Onun sözlərinə görə, çörəyin otaq temperaturunda orta saxlanma müddəti 72 saatdan artıq deyil: “Əgər tez bir zamanda çörəkdə yapışqanlıq əmələ gəlsə, bu o deməkdir ki, həmin sexin unu artıq kartof xəstəliyinə tutulub. Onu təmizləmək isə asan məsələ deyil. Bu cür yapışqanlı çörəklər mədə-bağırsaq xəstəliklərinə gətirib çıxarır. Çünki orda artıq göbələklər var və insanlar bundan xəstələnə bilər. Əgər çörək uzun müddət saxlanılırsa və xarab olursa, bu da ziyanlıdır. Çünki demək artıq çörək kimyalaşmış. Hər iki problemi müşahidə edirik. Çörəyin quruması isə normal haldır”.

E.Hüseynov deyib ki, isti çörək də mədə-bağırsaq xəstəliklərinə səbəb olur: “Çox təəssüflər olsun ki, azərbaycanlılar isti çörəyə üstünlük verirlər. Bu isə mədə-bağırsaq xəstəliklərinə gətirib çıxarır. İsti çörək mədədə gec həll olunsun da, insanların ona tələbatı var”.

E.Hüseynov köhnə çörəklərin təzə bişirilən çörəklərə qarşıdırılmasının isə illər öncə baş verdiyini bildirib: “Köhnə çörəklərin təzə çörəyə qarşıdırılması məsələsi 10 il öncə baş verirdi. Hazırda bu məsələ demək olar ki, yoxdur. Bunun kökü kəsilib. Köhnə çörəyi digər təsərrüfatlara verirlər”.

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) ticarət şəbəkələrində apardığı monitorinqin nəticələrinə görə, bir sıra firmalara məxsus dondurmaların tərkibində bakteriyalar aşkarlanıb.

Agentlik tərəfindən aparılan monitorinqlər çərçivəsində Bakı şəhəri daxil olmaqla, respublikanın bütün regionlarında ticarət şəbəkələrində satışda olan dondurmaların keyfiyyət və təhlükəsizlik göstəricilərinin normativ sənədlərin tələblərinə uyğunluğunun müəyyən edilməsi məqsədilə ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən dondurma emalı müəssisələri tərəfindən istehsal olunmuş məhsullardan nümunələr götürülərək müayinələrin aparılması üçün Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun müvafiq laboratoriyalarına təqdim edilib. Belə ki, cari dövr ərzində ümumilikdə 26 istehsalçıya məxsus 69 dondurmadan nümunə götürülüb. Sınaq nəticələrinə əsasən, 4 istehsalçıya məxsus 10 məhsulda insan sağlamlığı üçün təhlükəli hesab edilən bakteriya (Enterobacteriaceae) aşkarlanıb.

Buna rəğmən, həmin firmalara məxsus dondurmaların hələ də satışdadır. Bellə ki, “Araz” supermarketlərində tərkibində bakteriya aşkarlanan dondurmalar endirimlə satışa çıxarılıb. Bakupost.az

“Bu dondurmaları yeyənlər ölə bilər” - Qida mütəxəssisi

Tərkibində bakteriya aşkarlanan dondurmaların endirimlə satışa çıxarılması iddiasına AQTA-dan reaksiya

xəbər verir ki, bu barədə sosial şəbəkələrdə görüntülər yayılıb. İstifadəçilər marketin bu addımından narazılıq edərək, satılan dondurmaların keyfiyyətinə nəzarət olunmadığını bildiriblər. Məsələ ilə bağlı “Araz” supermarketdən bildirilib ki, hazırda mağazalarda satılan dondurmalar uyğunsuzluq aşkar edilən məhsul partiyalarına aid deyil:

“Araz” supermarketlər şəbəkəsi müştərilərinə yalnız keyfiyyətli və qida təhlükəsizliyi tələblərinə cavab verən məhsullar təqdim edir. Müxtəlif ticarət şəbəkələrində satılan bir sıra dondurma markalarına məxsus məhsul partiyalarının müvafiq dövlət qurumu tərəfindən geri çağırılması ilə bağlı məlumat “Araz” supermarketlər şəbəkəsinə daxil olduğu andan etibarən şirkət tərəfindən tətbiq edilən tədbirlər həyata keçirilib və həmin məhsul partiyaları satışdan kənarlaşdırılıb. Hazırda “Araz” mağazalarında satılan dondurmalar uyğunsuzluq aşkar edilən məhsul partiyalarına aid deyil”.

AQTA da tərkibində bakteriya aşkarlanan dondurmaların ticarət şəbəkələrində hələ də satıldığı ilə bağlı iddialara cavab verib.

Qurumdan bildirilib ki, bəzən vətəndaşlar adları açıqlanan firmaların istehsalı olan bütün dondurmaların tərkibində bakteriya olduğunu zənn edir. Halbuki, söhbət həmin istehsalçılara aid bütün partiya dondurmalarından getmir. Odur ki, istehlakçılara dondurma alarkən adları açıqlanan firmaların dondurmalarının istehsal tarixinə baxmaq tövsiyə olunur:

“Burada konkret olaraq, müvafiq istehsal tarixli məhsul partiyalarından söhbət gedir. Hazırda həmin məhsulların geri çağırılması prosesi davam edir. Yaxın gün-

lərdə geri çağırılan, istehlaka yararsız məhsullarla bağlı statistik məlumatlar paylaşılacaq. Vətəndaşlardan ticarət şəbəkələrində bu partiya-ya məxsus məhsullarla rastlaşdıqda, Agentliyin Çağır Mərkəzinə məlumat vermələri xahiş olunur”

Qida Təhlükəsizliyi Hərəkətinin rəhbəri, sağlam qidalanma mütəxəssisi Məhsəti Hüseynova isə deyib ki, süd məhsulu zülal mənşəli olduğundan, xarab olmağa, tərkibində mikroorqanizmlərin yaranmasına daha çox meyillidir. Qaydalara uyğun şəraitdə, yeni dondurucuda, lazımi temperaturda saxlanılmayan- da xarab olur: “Aparılan laborator yoxlamalar zamanı dondurmaların tərkibində aşkarlanan enterobacteriaceae insan sağlamlığı üçün çox təhlükəli bakteriyadır. Bu bakteriya bağırsaq mikroflorasının dəyişməsinə, iltihabi xəstəliklərə, təəffüs yolları və böyrək xəstəliklərinə səbəb ola bilər. Sözügedən bakteriyaların olduğu dondurmanı qəbul edərkən insanda ishal yaranır. Bu zaman bağırsaqda faydalı bakteriyalar azalır və ya yoxa çıxır. Ona görə də, aparılan yoxlamalar zamanı tərkibində sözügedən bakteriya aşkarlanan dondurmaların satışdan geri çağırılması dərhal təmin olunmalıdır. Əks halda, bu dondurmaların qəbulu ölümlə nəticələnə bilər”.

□ “Yeni Müsavat”

Şadlıq sarayları Məhərrəmlik öncəsi qiymətləri artırıb

İnsanlar normal vaxtda hər getdiyi toya minimum 50 manat ödəyirdisə, indi...

Bu il Məhərrəm ayı iyulun 7-nə, Aşura günü isə iyulun 16-na təsadüf etməlidir. Məhərrəmlik ayı digər aylardan fərqlənir. Bu ayda müəyyən əməllər var ki, onlardan qaçılır. Bu ayda müsəlmanlar İmam Hüseyne (ə) yas tutması səbəbindən Məhərrəmlikdə toy, nişan və sairə məclislərin təşkili, bayram tədbirləri, eləcə də konsertlərin keçirilməsi məsləhət görülmür.

Ailə qurmağa hazırlaşanlar Məhərrəm ayı girmədən toy tədarüklerini görməyə başlayırlar. Artıq şadlıq saraylarında toy etmək istəyənlərlə bağlı sıxlıq yaranıb. Təəssüf ki, ölkəmizdə şadlıq sarayında toy dedikdə insanların ağına bahalı və çox yemək çeşidi gəlir.

Toyların dəbdəbəsi artdıqca onlardan gözlənilən gəlir də yüksəlir. İnsanlar normal vaxtda hər getdiyi toya minimum 50 manat ödəyirdisə, restoranlarda qiymətlər qalxdığı üçün daha artıq pul yazdırmaq məcburiyyətində qalırlar.

Bakıda menyusu 40 manatdan tutmuş 500 manata qədər xidmət təklif edən şadlıq evlərinə rast gəlinir.

Maraqlıdır, hazırda şadlıq saraylarında bir masanın qiyməti nə qədərdir?

Bizim.media restoranlar arasında sorğu keçirib.

“Grand Opera” şadlıq sarayından saytımıza bildirilib ki, hazırda 450-500 nə-

fərlik zalda masa qiyməti 120-160 manat arasında dəyişir. Servis xidmətləri (musiqi və videoçekiliş) menyuya daxil deyil.

“Grand Neon”-dan isə bildirilib ki, 450-500 nəfərlik zal üçün qiymət 90-160 manat aralığındadır. Burada da musiqi-videoçekiliş qiyməti daxil deyil.

“Alp Delux” şadlıq sarayında 450-500 nəfərlik zal üçün masa qiyməti 90-160 manatdır. Servis xidmətləri menyuya daxildir.

“Altun” restoranında 450-500 nəfərlik zalda qiymət 65-90 manat, “İnci” şadlıq sarayında 60-85 manat, “Çıraq Palace”-da isə 55-65 manatdır.

Şadlıq saraylarının bir çoxu müştərinə cəlb etmək üçün qiymətləri daha münasib söyləsə də, real mənzərə bunun əksini deyir.

Məhz eyni restoranlar üzrə apardığımız araşdırmalara görə, “Grand Neon”da 450-500 nəfərlik zalda masa qiyməti 90 yox, 120 manatdan başlayır. Həmçinin “Altun” restoranında qiymətlər 65-90 manat yox, 110-150 manat təşkil edir. Elə bu vəziyyət “Çıraq Palace”da belədir. Yeni burada masa qiyməti 55-65 manat deyil, 50-150 manat aralığındadır.

□ “Yeni Müsavat”

Rəsmi Tehran Rusiya ilə gələcək onilliklər üçün münasibətləri müəyyənləşdirməli olan strateji əməkdaşlıq sazişini imzalamayı yubadır. Bu barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi rəsmi məlumat yayıb.

Rusiya XİN-in Asiya departamentinin direktoru Zəmir Kabulov bildirib ki, Rusiya və İran arasında hərtərəfli əməkdaşlıq haqqında yeni sazişin imzalanması Tehran tərəfindən "texniki problemlərə görə" dayandırılıb. Kabulov vurğulayıb ki, bu saziş hər iki ölkə üçün strateji əhəmiyyət kəsb edir, ona görə də onun üzərində işlərin dayandırılması yalnız müvəqqəti tədbirdir. Kabulov əlavə edib ki, saziş üzərində iş prosesi iranlı tərəfdəşlərlə problemlərə görə dayandırılıb.

"Biz ilin əvvəlində İrandan daxil olan son düzəlişləri nəzərə alaraq öz təkliflərimizi vermişik və onlar İran tərəfindədir", - deyərək bildirib. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov isə təsdiq edib ki, sazişin mətni tam razılaşdırılıb, amma "hələlik imzalanma bilməz".

Bəs Moskva ilə Tehran arasında münasibətləri keyfiyyətə yeni səviyyəyə çıxaraacaq sazişin imzalanmasının yubanmasına səbəb nədir?

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu səbəblər barədə

Rusiya ilə strateji sazişə öz düzəlişlərini edəcək. Bu dəyişikliklər fundamental xarakter daşımayacaq, lakin çox güman ki, yeni İran hakimiyyətinin təklifləri də müzakirə edilə bilər, deyərək yazır. Sanki İran Qərbbə qarşı Rusiya ilə birləşməkdən yayınır. Bəs bunun səbəbləri nədir?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Rusiyanın zəifləməsinin ona yaxın olan rejimlərin də işinə yaradığını qeyd edib: "Rusiya çalışır ki, indiki məqamda müttəfiqlərinin sayını artırınsın. Ukrayna ilə müharibə Moskvanı çətin vəziyyətə salıb və bu, tədricən özünü daha artıq dərəcədə hiss etdirməkdədir. Rusiyanın zəifləməsi İran və Şimali Koreya kimi rejimlərin işinə yararır və Kreml öz maraqlarına uyğun şəkildə güzəştə getməyə vadar edə bilirlər. Çin bu mənada daha çox yararlanmaqdadır. Lakin İranın maraqları bir qədər fərqlənir. İran tarixən Cənubi Qafqaz uğrunda Rusiya ilə rəqib olub və indi də bu əraziləri özününkü sayır. Rəsmi Teh-

Rusiyaya hücum olsa, İran da müharibəyə qoşulacaq?

Tehranın strateji əməkdaşlıq sazişinin imzalanmasını yubatması haqqı suallar doğurub

biq prezident Rəisinin faciəli şəkildə ölməsi ilə bağlı deyil. Digər tərəfdən İran çalışır ki, Aralıq dənizini Mərkəzi Asiya ilə birləşdirən nəqliyyat xəttindən pay ala bilsin. Həmçinin Şərq-Qərb və Transxəzər nəqliyyat xəttində güclü mövqeyə sahib olsun. İranın öz strateji maraqları var və həmin maraqların təmin edilməsini Rusiyanın beynəlxalq və regional ambisiyalarına qurban verəcəyi inandırıcı deyil. Rusiya ilə İranın strateji, yaxud hərbi müttəfiqliyi Tehranı da zərbə altında qoya bilər. Məncə, İran rəhbərliyi bu sa-

lər sisteminə öz rolu və öz yeri var. Lazımı məqamlarda Rusiyadan faydalanıb və bundan sonra da faydalana- cıq. Bununla belə Moskvanın əlinə oynamaq İrana nə verəcək və nə itirəcək dilemması təbii ki, yeni seçiləcək siyasi rəhbərlik tərəfindən ciddi müzakirə olunan sonra qərar veriləcək. Bu isə xeyli vaxt aparacaq".

Tanınmış siyasətçisi Kənan Rövşənoğlu burada İranda 28 iyununda keçiriləcək prezident seçkilərindən çox şeyin asılı olduğunu düşünür: "Hazırda Rusiya və İran

Prezidentliyə namizədlər bir-birini şərləyir

İyunun 20-də İranda prezident seçkilərinin iştirakçıları arasında sayca ikinci debat keçirilib. O, yenə uzun və dağınıq olub.

Reyting.az xəbər verir ki, bu barədə "Iran Wire" yazıb. Nəşrin təhlilində qeyd olunur: "Bu debatda namizədlər - Məsud Pezeşkian, Məhəmməd Baqir Qalibaf, Səid Cəlili, Əlirza Zakani, Əmirhüseyn Qazizadə Haşimi və Mustafa Pürməhəmmədi ictimaiyyətin diqqətini cəlb etmək və vətəndaşların səsini qazanmaq üçün İranın aydın mənzərəsini təqdim ediblər: iranlıların hamısı kasıbdır, ətraf mühit, səhiyyə, təhsil və s. sahələrdə böhranlar var. Debatın birinci turunda bəziləri İranda geniş yayılmış yoxsulluq məsələsini müzakirə ediblər.

Bu seçkinin fundamentalist beş namizədindən biri olan Əmirhüseyn Qazizadə Haşimi deyib ki, İran cəmiyyətinin 30 faizinin gəliri 12 milyon təmənəndən azdır və onların köməyə ehtiyacı var. Məhəmməd Baqir Qalibaf da ev təsərrüfatlarının əhəmiyyətli hissəsinin dolanışığının çətin olduğunu vurğulayıb:

"Ömrü boyu işləyən, indi təqaüddə olan biri niyə kasıb olmalıdır?"

Mustafa Pürməhəmmədi ölkədə subsidiyaların bölüşdürülməsini də tənqid edərək deyib ki, ölkə iqtisadiyyatı artıq 10-11 ildir "kilidlənib". "Resurslarımız yoxdur və bu, böyük problemdir", - deyərək əlavə edib.

İslahatçıların yeganə namizədi olan Məsud Pezeşkian subsidiyalarla bağlı deyib: "Yoxsulluq həddində olan əhəlinin vəziyyəti əsla yaxşılaşmayıb, əksinə, pisləşib".

Əlirza Zakani ölkənin hazırkı vəziyyətini "fəlakətli" adlandırmaqla yanaşı, bunun təqsirini Həsən Ruhani hökumətinin üzərinə yıxıb.

Səid Cəlili prezidentliyə namizəd debatının ikinci turunda deyib:

"12-16 milyon təmən arasında maaş alan 4 nəfərdən ibarət ailə maaşının təxminən 10 faizini vergi ödəyir".

İkinci debat zamanı bir neçə dəfə namizədlər arasında şifahi münaqişə yaranıb və ya bir-birinin sözünü kəsiblər.

Qısa fasilədən sonra debat studiyasında abı-hava xeyli sakitləşib. Bu sakitliyin səbəblərindən biri İslam Respublikası liderinin rəsmi saytının adının və şəklinin dəyişdirilməsi ola bilər.

"Vzqlayad" nəşri yazıb. Nəşr yazır ki, İran prezidenti İbrahim Rəisinin və komandasının təyyarə qəzasında həlak olması sazişi yubadan səbəblərdən biridir. İran indi prezident seçkisi ilə məşğuldur. "Amma yeni prezidentin kimliyindən asılı olmayaraq, belə hərtərəfli sazişi imzalamalıdır. İranın Ali Rəhbəri Əli Xamenei olsa da, onun qanuni səlahiyyətləri yoxdur. İran Konstitusiyasına (57-ci maddə) görə, ölkə prezident tərəfindən idarə olunur. Xamenei rəhbər vəzifəsində Rusiya-İran müqaviləsinin hazırlanması prosesini təqdir edir, lakin saziş icra hakimiyyətinin (dünyəvi) başçısı tərəfindən imzalanmalıdır. İran Xarici İşlər Nazirliyinin müvəqqəti rəhbəri Əli Baqiri Kaninin komandasına sazişin təfərrüatlarını araşdırmaq üçün nə qədər vaxt olduğu bəlli deyil. İkincisi, İranın yeni prezidentinin komandası, demək olar ki,

ranın Qərblə bağlı problemləri var. Sanksiyalardan əziyyət çəkir. Ancaq Moskvadan fərqli olaraq Qərblə münaqişə vəziyyətində olmaması Rusiyadan üstün vəziyyət yaradır. Bu müharibə İranın müharibəsi yox, Rusiyanın müharibəsidir və həmin müharibəyə də cəlb olunmaq istəmir. Doğrudur, Rusiyaya hərbi avadanlıqlar, silahlar, o cümlədən İnsansız Uçuş Aparatları (İHA) ixracat edir. Ancaq buna müttəfiqlikdən deyil, sırf silah ticarəti prizmasından baxmaq lazımdır".

Politoloqun sözlərinə görə, Tehranın Moskva ilə müqaviləni uzatması İbrahim Rəisinin ölümü ilə bağlı deyil: "Ukrayna-Rusiya müharibəsinin uzanması İrana sərf edir və bu müharibədən daha çox faydalanmaq Tehranın marağıdır. Odur ki, Rusiya ilə müttəfiqlik sazişinin imzalanmasını yubadır. Yubanma sa-

zişi uzatmaqla bunu Rusiya-Qərb münasibətlərinin və Ukrayna müharibəsinin gedişatına bağlayacaq. Rusiya tələsər, cəbhəni genişləndirməklə Qərbbə qarşı totalitar rejimlərdən ibarət koalisiya yaratmağa can atır. Lakin Rusiyanın cəbhə xəttində çətin duruma düşməsi bir sıra Moskvaya meyilli rejimləri təbəddüdə buraxır. Şimali Koreyadakı kimi rejimlər isə, daha çox daxili auditoriya üçün istifadə etməyə çalışırlar. İranda hər nə qədər teokratik yapıya sahib dövlət olsa da, dünyəvi idarəetmə mövcuddur və məhdud da olsa demokratik cəmiyyət var. İran dünya siyasətinə müəyyən qədər təsir göstərə bilər. Xüsusən də, İran, Suriya, Yəmən, Livan və s. kimi dövlətlərdə ciddi mövqelərə malikdir. Ona görə də, Qərblə münasibətlərində üst-üstə düşən cəhətlər olsa da, fərqliliklər də var. İranın beynəlxalq siyasi münasibət-

arasında əlaqələr yüksək səviyyədədir. Xüsusən də, Rusiyanın Ukraynaya hücumundan sonra iki ölkə münasibətləri daha da dərinləşib. Rusiya İrandan raket və dronlar alır, silah və hərbi texnologiya satışı həyata keçirir. İranlılar ruslara qara bazarda sanksiyalardan yayınmaq təcrübəsini öyrədir. İran Yaxın Şərqdə Rusiya ilə əməkdaşlıq edir. Ancaq iki ölkə münasibətlərində zəif "nöqtələr" də var. Rusiyanın körfəz ölkələri ilə münasibətlərini düzəltməsi fonunda ərəblərlə yaxınlaşması və çox vektorlu siyasət aparmaq cəhdi Tehran-Moskva arasında soyuqluğa səbəb olub. Xüsusən də, Moskvanın Fars körfəzindəki mübahisəli adamlarla bağlı mövqeyi son bir ildə iki dəfə Tehranın sərt açıqlamasına səbəb olub. Bundan başqa rusların İrana satdığı elan olunan SU-35 qırıcılarını hələ də

Tehrana təhvil verməməsi İranla vaxtaşırı yada düşür. Ümumiyyətlə, bir çox ölkələrdə olduğu kimi, İranda da siyasi qüvvələr arasında Rusiya və anti-Qərb cəbhəsi ilə yaxınlaşma tərəfdarı olan şərti olaraq Avrasiyaçı və Qərblə barışıq və yaxınlaşma tərəfdarı olan qüvvələr var. İslahatçılar içərisində əsas qrup qərblə barışıq tərəfdarı, mühafizəkarlar və SEPAH isə Rusiya və Avrasiya xəttindədir. Hazırkı hakimiyyət mühafizəkarlardan ibarətdir və Rusiya ilə əməkdaşlıq tərəfdarıdır. Ancaq məsələn, əgər 28 iyun seçkilərində prezident islahatçı şəxs olsa o zaman həqiqətən də sazi-

şin dayanacağını, ya da azı yubanacağını gözləmək olar, lakin indiki halda İrandan belə addım atılması üçün səbəb görmürəm. Əksinə, Rusiya uzun illər Qərb sanksiyalarına məruz qalmamaq üçün İranla yaxın əməkdaşlıqdan çəkinib, lakin Ukrayna müharibəsindən sonra artıq Rusiyada belə bir ciddi narahatlıq qalmayıb. İndiki məqamda sazişin İran tərəfindən yubadılması üçün ciddi səbəb yoxdur. Güman ki, seçkilərdən və saziş üzərində düzəlişlər edildikdən sonra imzalanacaq. Çünki indi hər tərəfin buna ehtiyacı var".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Fransa Senatının Tədqiqat Komissiyası hökumətə enerji nəhəngi “Total Energies”-in fəaliyyəti ilə bağlı hesabatda, xüsusilə, bu şirkətə Azərbaycanın neft-qaz sektoruna investisiya qoymağı dayandırmağı tövsiyə edib.

Musavat.com haqqın.az-a istinadən xəbər verir ki, “Total Energies”-in fəaliyyəti global iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə kontekstində nəzərdən keçirilib. Fransa Senatının hökumətə təqdim etdiyi hesabatda həmçinin “Azərbaycanın karbohidrogen sektorunda fransız şirkətlərinin iştirakı ilə yeni layihələrin də dayandırılması” tələb olunur.

“Total Energies”-in fəaliyyətini araşdıran Senat komissiyası ötən ilin dekabrında yaradılıb və onun hazırladığı hesabat ötən həftə yekdilliklə qəbul edilib. Ümumilikdə sənəddə 33 tövsiyə var. Maraqlıdır ki, Azərbaycanın noyabr ayında BMT-nin növbəti iqlim konfransına (COP29) ev sahibliyi etməsi faktını Senat bilərəkdən xatırlatmayıb.

“Total Energies” şirkəti XX əsrin 90-cı illərinin ortalarından Azərbaycanda fəaliyyət göstərir və Xəzər dənizindəki “Abşeron” qaz yatağında 35 faiz paya malikdir. Bakıdan təqribən 100 kilometr cənub-şərqdə yerləşən bu qaz-kondensat yatağından ilk qaz 2023-cü il iyulun əvvəlində hasil edilib.

“Abşeron” yatağı Azərbaycan geoloqları tərəfindən 1960-cı illərdə kəşf edilib. Yataqda qaz həcmi 350 milyard kubmetr olduğu bildirilir. Bu, Xəzər dənizində “Şahdəniz” yatağından sonra ikinci böyük qaz yatağıdır. “Abşeron” yatağı üzrə birinci beynəlxalq kontrakt 1997-ci ildə imzalanıb. O vaxt görülən işlər nəticə verməyib və 2005-ci ildə kontrakta xitam verilib. Ancaq 2009-cu ildə “Total” şirkəti ilə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti arasında “Abşeron” yatağı üzrə ikinci kontrakt imzalanıb. 2011-ci ilin sentyabrında Fransa’nın “Total” şirkəti Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən “Abşeron” yatağında böyük qaz ehtiyatlarının kəşf edildiyi barədə məlumat yayıb.

İlkin olaraq “Abşeron” yatağında iştirak payları aşağıdakı kimi bölüşdürülüb: “Total” operator kimi 50 faiz, SOCAR 50 faiz. 2023-cü ilin avqustunda isə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Milli Neft Şirkəti 30 faiz, Total və SOCAR isə 35 faiz pay alıb.

“Abşeron” yatağında hasilatın başlanması Azərbaycanla Fransa arasında münasibətlərin pisləşməsi ilə eyni vaxta təsadüf edib. 31 avqust 2023-cü il tarixində “Total Energies” şirkətinin baş icraçı direktoru Patрик Pouyanne Bakıda səfərdə olub və Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatlarının gələcək inkişafı, eləcə də bərpa olunan enerji mənbələrinə investisiyalar üzrə danışıqlar aparıb.

Mövzu ilə bağlı sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov fikirlərini bildirib. O qeyd edib ki, “Total Energies” qrupu yataqların işlənilməsi, neft və qaz hasilatı, müxtəlif növ neft emalı və sintezi ilə məşğul olan, geniş çeşiddə kimya məhsulları istehsal edən dünyanın ən böyük neft-qaz şirkətlərindən biridir. Şirkət ekoloji cəhətdən təmiz enerji növlərinin istifadəsini fəal şəkildə inkişaf etdirir, günəş enerjisi və boyanacaq, qənaətli yanacaq və bioloji parçalana bilən məhsulların istehsalı ilə məşğul olur. “Total Energies” hal-hazırda 130-dan çox ölkədə fəaliyyət göstərir və 100 000-dən çox işçisi var ki, onlar hər gün dünyanın enerji ehtiyaclarını ödəmək üçün fəaliyyət göstərir.

Dünyaca məşhur enerji şirkəti ölkəmizin enerji sektorunda böyük maraqla 1994-cü ildən fəaliyyət göstərir. Fransa hökumətinin Azərbaycanla əməkdaşlığa görə şirkətə qarşı basqılarına baxmayaraq, şirkət Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatlarının gələcəkdə inkişaf etdirilməsində və eləcə də bərpa olunan enerji mənbələrinə investisiyalar yatırmaqda maraqlıdır.

Fransa hökuməti və onun

“Total” Senatın “Azərbaycandan çıx” çağırışına əməl edəcəkmi?

Ekspertlər hesab edir ki, Fransa Senatının mövqeyi şirkətin mövqeyini ifadə etmir; “Total Energies” şirkəti Senatın basqılarına davam gətirə bilməsə...”

Siyasi ekspert Fuad Əliyev qeyd edib ki, Fransa Senatının bu çağırışı Azərbaycana qarşı dolayısı ilə sanksiya tətbiq etmək məqsədi güdür. “Ümumiyyətlə, Fransa Senatı həmişə Fransa- Azərbaycan əlaqələrinə zərbə vurmağa çalışır. Qurumun qəbul etdiyi qətnamələr, Qarabağda məhv edilmiş qondarma qurumun tanınması onun Azərbaycana olan düşmən münasibətindən irəli gəlir. Azərbaycanın enerji sektorunda öz payı olan “Total Energies” şirkətinin fəaliyyətinin dayandırması rəsmi Parisin ifadə etmir. Makron administrasiyası hər nə qədər ermənipərəst olsa da Azərbaycanda çox ciddi iqtisadi payı olan “Total Energies” şirkətinin buradan gəlməsini istəməz”.

F. Əliyev hesab edir ki, Total şirkəti bununla bağlı mövqeyini bildirməlidir: “Hər halda bu şirkət də istəməz ki, Azərbaycanla əməkdaşlığını davam etdirdirsin. Şirkətin rəsmisi Azərbaycana səfəri zamanı da etiraf edib ki, Azərbaycanda fəaliyyətlərini davam etdirməkdə maraqlıdır. Bundan əvvəl də Fransa BMT və digər platformalarda Azərbaycana sanksiya tətbiq olunması üçün cəhd edib, amma nəticəsi olmayıb. Bu dəfə də belə olacaq”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Ermənilərin daha bir yalan filmi

Nəsiman Yaqublu: “Ermənilərin törətdiyi vəhşiliklər haqqında əsər hələ mübarizə demək deyil, əsas odur ki...”

“Rusiya Erməniləri İttifaqı” təşkilatının prezidenti Ara Abramyanın təşəbbüsü ilə “Artsax kilsələrinin xilas” adlı film çəkilib. Qarabağın xristian irsinin guya Azərbaycan tərəfindən məhv edilməsi barədə uydurmaların yer aldığı filmə UNESCO və Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə müraciət var. Növbəti erməni yalanı haqda film beynəlxalq təşkilatlara göndərilib və bu barədə dünya mətbuatında məlumat yayılıb.

Ermənilər 44 günlük müharibədən sonra xüsusilə tarixi abidələrin guya dağıdılması ilə bağlı fəal anti-Azərbaycan kampaniyası aparırlar. Düzdür, Azərbaycan əcnəbilərdən ibarət səyyahlar, bloggerlər və müxtəlif ölkələrin parlamentarlarını dağıdılmış yurdlara səfərlərini təşkil edir. Amma belə görünür ki, bu erməni təbliğatı qarşısında yetərli deyil. Bəs, Azərbaycan erməni vandallığı haqda sənədli filmləri nə vaxt

beynəlxalq arenaya çıxaracaq?

Tarix elmləri doktoru, professor Nəsiman Yaqublu mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, ermənilərin bu cür yalanı əslində

yeni hadisə deyil. Ermənilər həmişə bu istiqamətdə çalışıb və bu cür təxribatlara gediblər: “Xatırladım ki, tarixdə bu cür hadisə 1920-ci illərdə də baş vermişdi. Azərbaycanın “Arşın mal alan” əsəri ermənilər tərə-

findən Amerikada erməni dilində səhnələşdirilir və əsərin ermənilərə məxsus olduğu bildirilir. Sonradan Sovet hakimiyyətinin məsələyə qarışması, əsərin müəllifi Üzeyir bəy Hacıbəylinin özünün müdaxi-

ləsi nəticəsində “Arşın mal alan” əsərinin Azərbaycana məxsus olduğu və müəllifinin Üzeyir bəy olduğu təsdiq edildi. Yəni, qeyd etdiyim kimi, ermənilər hər zaman bu xislətlərinə sadıq qalıblar və qalacaqlar da. Bunun yolu isə ondan ibarətdir ki, biz hüquqi müstəvidə çalışmalıyıq. Belə ki, ilk növbədə UNESCO-ya rəsmi müraciət ünvanlamalıyıq ki, Qarabağ Azərbaycan torpağıdır, adı da “Artsax” deyil, Qarabağdır və belə təxribatçı filmlərin yayılmasına imkan verilməsin.

İkincisi isə biz özümüz də işğaldan azad edilmiş bölgələrdə ermənilərin törətdikləri vandalizmi, vəhşiliyi, dağıntıları, qədim maddi-mədəni abidələrini sübut edən, ağlamaq, göz yaşı tökmək formasında deyil, yüksək səviyyəli, peşəkar filmlər çəkməli və bunu müxtəlif istiqamətlərlə dünya ictimaiyyətinə çatdırmalıyıq. Çünki ermənilər öz uydurmalarını özlərinə xeyir edəcək formada dünyaya çatdırırlar. Ermənilərdə haqq-ədalət deyilən bir şey yoxdur. Bütün dünyaya həmişə yalan, saxtakar, separatçı məlumatlar yayıblar, Azərbaycanın maddi-mədə-

niyyət irsini mənimsəyiblər, sahıblənməyə çalışıblar. Yeganə yol budur ki, erməniləri ifşa edən sənədli, bədii filmlər çəkmək, əsərlər yazmaq, dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq lazımdır. Əslində bu yöndə işlər görülür. Ən böyük işimiz isə odur ki, torpaqlarımızı erməni işğalından azad etmişik. Bu böyük uğur, qazancıdır. Təbii ki, biz bunun alqışlayırıq, lakin bu istiqamətdə xüsusilə filmlər çəkmək çox vacibdir. Bu işi görkən isə peşəkarlığa xüsusi diqqət etmək lazımdır. Məsələn, Qarabağda ermənilərin törətdiyi vəhşiliklər haqqında əsər yazıb, ortaya qoymaq hələ mübarizə demək deyil. Əsəri necə yazmaq, necə bədii film çəkmək lazımdır ki, dünya ictimaiyyətinin diqqətini çəksin, fikrimcə bu məsələlərə diqqət edilməlidir. Qeyd etdiyim kimi, bunun üçün peşəkar iş görülməli, peşəkar iş isə peşəkarlar cəlb olunmalıdır. Əks təqdirdə uğurlu nəticə əldə etmək mümkün deyil. 44 günlük Vətən müharibəsindən artıq 4 il ötür, amma hələ də bu qələbə, Qarabağ həqiqətləri haqda bir filmimiz yoxdur. Demək ki, bu istiqamətdə problemlərimiz var və bunun həllinə çalışmalıyıq”.

□ **Xatidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Ermenistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan KTMT Xarici İşlər Nazirlərinin Şurasının Almatıda keçiriləcək iclasında iştirak etmir. Bu barədə "Armenpress"-ə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan bildirib.

İndi bütün ermənilər bir millət olaraq ağır psixoloji bir duruma dadırlar. "Sirkə nə qədər tünd olarsa öz qabını çatladır" deyib atalar..."

Sabiq nazir erməni tərəfin Rusiyanın son sözünü deməsi

Qərb, xüsusilə də ABŞ Paşinyandan götürdüyü öhdəlikləri tez bir zamanda icra etməsinə tələb edir. Məlumdur ki, Paşinyanın hakimiyyətə gəlişində ABŞ-ın, eləcə də Ermənistanda fəaliyyət göstərən Qərb institut-

Rusiyada son sorğu: Əhali daha Putinə inanmır?

Rusiya vətəndaşları arasında ölkə prezidenti Vladimir Putinə etimad səviyyəsi 80 faizdir.

Publika.az xəbər verir ki, bu rəqəm İctimai Rəy Fondunun (FOM) apardığı araşdırmada qeyd olunub.

1500 respondentin iştirak etdiyi sorğuda Putinin fəaliyyəti 81 faiz tərəfindən müsbət qiymətləndirilib. Beləliklə, dövlət başçısının hərəkətlərinə müsbət qiymət verilməsi, o cümlədən ona bir siyasətçi kimi etimad səviyyəsi bir faiz azalıb.

Eyni zamanda, Rusiyada Nazirlər Kabinetinin fəaliyyətinin müsbət qiymətləndirilməsi səviyyəsi artıb. Bir həftə ərzində dörd faiz artıb və baş nazir Mixail Mişustinin işini sorğuda iştirak edən rusiyalıların 58 faizi müsbət qiymətləndirib.

Daha əvvəl bildirilmişdi ki, sorğuda iştirak edən rusiyalıların dördü birindən çoxu son iki-üç ay ərzində maliyyə vəziyyətlərində dəyişiklik olduğunu qeyd edib.

Lukaşenkonun acığına bunu da etdilər

Belarus prezidentliyinə keçmiş namizəd Svetlana Tixanovskaya X sosial şəbəkəsində Vilyams Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla görüşü barədə yazıb.

Teleqraf.com xəbər verir ki, siyasətçi İrəvanın Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenkoya qarşı addımlarını dəstəklədiyini bildirib.

"Ermənistan Lukaşenko hakimiyyətinə qarşı qətiyyətli mövqeyinə görə təşəkkür etdim", - Tixanovskaya qeyd edib.

Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan ötən həftə Lukaşenko Belarus prezidenti olduğu müddətdə rəsmilər və özünün bu ölkəyə getməyəcəyini açıqlayıb. Baş nazirin bəyanatı tərəflər arasında gərginlik yaradıb, bundan sonra hər iki ölkə səfirlərini geri çağırıb, qarşılıqlı əlaqələr dondurulub.

Qeyd edək ki, Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan da martda Tixanovskaya ilə görüşmüşdü. Brüsseldə baş tutan görüş Belarusun sərt reaksiyası ilə qarşılanmışdı.

Sandu AI ilə bağlı mühüm fərman imzaladı

Moldova prezidenti Maya Sandu ölkənin Avropa İttifaqına daxil olması ilə bağlı danışıqlara başlamaq haqqında fərman imzaladığını bildirib.

Onun sözlərinə görə, Moldova Avropa Komissiyasının bütün tövsiyələrini yerinə yetirib.

Beləliklə, namizəd ölkə statusunu aldıqdan sonra, iyunun 25-də AI-ye üzvlüklə bağlı danışıqlara başlayacaq ilk Moldova-Aİ hökumətlərarası konfransı keçiriləcək.

Moldova 2030-cu ilə qədər AI üzvü olmağa ümid edir.

Prezidentin sözlərinə görə, baş nazirin Avropaya inteqrasiya məsələləri üzrə müavini Kristina Gerasimov Moldova üzrə baş danışıqçı təyin edilib.

İrəvan KTMT və MDB-nin iclaslarını boykot etdi

Ekspertlərə görə, Ermənistan hökuməti bir tərəfdən ABŞ-dan dəstək istəyir, digər tərəfdən Rusiya ilə ipləri qoparmaqdan ehtiyat edir

Qeyd edək ki, iyunun 21-də Almatıda Qazaxıstan Baş nazirinin müavini - xarici işlər naziri Murat Nurtleunov sədrliyi ilə KTMT XİN Şurasının iclası keçirilib. İclasda beynəlxalq və regional təhlükəsizliyin aktual məsələlərinin müzakirəsi planlaşdırılır.

Görüşün yekununda KTMT-nin fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsinə yönəlməmiş sənədlərin imzalanacağı, bir sıra siyasi bəyanatların qəbul ediləcəyi gözlənilir.

Bəllidir ki, İsveçrədə Ukrayna ilə bağlı Sülh Forumunda iştirak edən ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Ceyk Sallivan Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryanla görüşün ardınca Vaşinqtondan İrəvana qısa məzmunlu mesaj göndərilib: "Tərəfinizi seçin, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında qalıb-qalmamaqla bağlı qərar verin".

Ekspertlərə görə, Ermənistan hökuməti bir tərəfdən ABŞ-dan dəstək istəyir, digər tərəfdən Rusiya ilə ipləri qoparmaqdan ehtiyat edir.

APA-nın Rusiya bürosu xəbər verir ki, Ermənistan Moskvada keçirilən Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələri İqtisadi Şurasının 102-ci iclasına yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti göndərməkdən imtina edib.

Belə ki, rəsmi İrəvan Moskvanın "Prezident" hotelində keçirilən MDB İqtisadi Şurasının 102-ci iclasına Belarusdakı səfəri Razmik Xumaryanı göndərüb.

Adətən MDB İqtisadi Şurasının tədbirində Ermənistanı baş nazirin müavini Mqer Qri-

qoryan təmsil edib. Bu dəfə də İrəvan tədbirə Belarusdakı səfirini göndərməklə kifayətlənib.

Qeyd edək ki, MDB İqtisadi Şurasının 102-ci iclasında Azərbaycanı Baş nazirin müavini Yaqub Eyyubov təmsil edir. Rusiya tərəfindən isə hökumət sədrinin müavini Aleksey Overçuk iştirak edir.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistan bu gün gerçəkdən "odla su arasında qalıb": "Tamahını idarə edə bilməyənlərin aqibəti həmişə belə olur. Azərbaycan torpaqlarında ermənilərə qondarma dövlət qurular indi şokdadırlar. Cənubi Qafqazda özlərinin forpostu hesab etdikləri Ermənistan, indi bu bölgədə rusların maraqlarını Qərbin xeyrinə ayaqlayıb keçmək istəyinə düşüb. Lakin hələlik bunu edə bilmir. Ermənistan hakimiyyətinin başında dayananlar yaxşı başa düşürlər ki, ruslar lazım gələndə heç nə olmamış kimi bu dövlətin üzərindən tankla keçə bilərlər, çünki ruslar üçün beynəlxalq qaydalar mövcud deyil, onlar istədikləri dövlətlə özlərinə sərf edən qaydalar çərçivəsində davranırlar. Bir sözlə, xəstə təfəkkürə malik ermənilər indi də başından, boyundan on dəfələrlə böyük olan iddialarının qurbanına çevrilməkdədir. Torpaq tamahları bu bədbəxt milləti sonda elə bir tələyə salıb ki, oradan qurtuluşun yolu görünmür. Məşhur filmdə olduğu kimi - indi Ermənistanı bir deyin oxu, digəri deyir oxuma. Yeni öz boyundan dəfələrlə böyük ambisiyalı bu xalqı sonda belə bir vəziyyətə gətirib çıxartdı.

lının böyük dəstəyi olub. Bu dəstək fonunda Paşinyan qarşısında qoyulmuş öhdəlik isə Ermənistanın Rusiya ilə məsafə saxlaması və tədricən də olsa Rusiyanın iştirak etdiyi və faktiki olaraq rəhbəri olduğu KTMT-dən çıxmaq, eləcə də Rusiya hərbi bazasının Ermənistan ərazisindən çıxarılması olub. Çünki öz Cənubi Qafqaz maraqlarını təmin etmək istəyən Qərb, Rusiyanın hərbi güc olaraq regionda yalnız Ermənistan-da təmsil olunduğunu və Ermənistanın Rusiyanın təsir dairəsindən çıxarılması ilə rəsmi Moskvanın Cənubi Qafqaza təsir imkanlarını minimallaşdırmağın mümkün olacağına inanır".

Politoloq erməni baş nazirin qismən də olsa, istəyinə nail olduğunu da qeyd etdi: "44 günlük Vətən savaşı və ondan sonrakı proseslər təbii olaraq Cənubi Qafqaz üçün yeni reallıqları ortaya qoyub. Oudur ki, Qərb də indi bu yeni reallıqlar fonunda zamanın yetişdiyini düşünür və bütün imkanları ilə Ermənistanı təzyiq edir. Rəsmi İrəvan uzun müddətdir ki, KTMT-də fəaliyyətini dondurmasına baxmayaraq qurumun üzvlüyündən çıxmaq haqqında qərar verməməklə isə əslində faktiki olaraq Qərbi şantaj edirdi. Ermənistanın təhlükəsizliyi bəhanəsilə Qərbdən daha çox maliyyə və daha çox silah və texnika almaq istəyən Paşinyan hakimiyyəti indi tam olmasa da, öz istəyinə qismən də olsa nail olub.

Oudur ki, indi xüsusilə ABŞ

artıq zamanın gəldiyini və konkret addımlar atmağı tələb edir. ABŞ-ın Azərbaycan və Ermənistan arasında tezliklə sülh sazişinin bağlanmasını istəməsi də əslində bununla bağlıdır. Plan ondan ibarətdir ki, Zəngəzur dəhlizi açılır, sülh sazişi bağlanır, avtomatik olaraq Ermənistan-Türkiyə sərhədləri açılır və bununla da Ermənistan regional layihələrdə iştirak hüququ əldə etməklə dəhlizin açılması, eləcə də Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərin normalaşması üçün özünün iqtisadi təhlükəsizliyini də təmin edir. Çox böyük ehtimalla imzalanacaq sülh sazişi və ya ən azından çərçivə sazişindən dərhal sonra rəsmi İrəvan KTMT-dən çıxmaq haqqında qərar qəbul edəcək".

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov Paşinyanın Qərb qarşısında götürdüyü öhdəlikləri icra etməkdən başqa yolunun qalmadığını vurğuladı. Onun sözlərinə görə, proseslərin gedişatı Ermənistanın tezliklə KTMT-dən çıxmaq haqqında qərar verəcəyini göstərir: "Ermənistan uzun müddətdir ki, öz davranışları ilə belə bir qərar verəcəyini nümayiş etdirir. Məsələ burasındadır ki, Ermənistanın başqa yolu da yoxdur.

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Dünya İqtisadi Forumu səyahət və turizmin inkişafı üzrə reyting yayıb. 119 ölkəni əhatə edən reyting mühit əlverişliliyi, infrastruktur, xidmətlər, turizm siyasəti, dayanıqlığı kimi meyarlara əsaslanır.

ABŞ-ın başçılıq etdiyi siyahıda Azərbaycan 56-cı yerdə göstərilir. Novator.az-ın məlumatına görə, Türkiyə 29-cu, Estoniya 36-cı, Litva 44-cü, Gürcüstan 45-ci, Qazaxıstan 52-ci, Latviya 65-ci, Ermənistan 72-ci, İran 73-cü, Özbəkistan 78-ci, Moldova 88-ci, Tacikistan 99-cu, Qırğızıstan 102-ci pillədə yer alır.

2024-cü ilin yanvar-may aylarında Azərbaycana dünyanın 179 ölkəsindən 965,6 min turist gəlib.

Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 35,4 faiz çox əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlib.

Gələnlərin 28,8 faizi Rusiya Federasiyası, 18,2 faizi Türkiyə, 9,4 faizi Hindistan, 9,3 faizi İran, 4,3 faizi Gürcüstan, 3,0 faizi Qazaxıstan, 2,5 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 2,4 faizi Pakistan, hər birindən 1,7 faiz olmaqla Özbəkistan və Birləşmiş

2023-cü ilin yanvar-may ayları ilə müqayisədə körfəz ölkələrindən gələnlərin sayı 1,5 dəfə artaraq 156,3 min nəfər, Avropa İttifaqına üzv ölkələrdən gələnlərin sayı 31,1 faiz artaraq 37,9 min nəfər, MDB ölkələrindən gələnlərin sayı 24,0 faiz artaraq 367,8 min nəfər olub.

Ölkəmizə gələn əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin 71,5 faizi hava, 27,1 faizi dəmir yolu və avtomobil, 1,4 faizi isə dəniz nəqliyyatından istifadə edib.

Yeri gəlmişkən, 2023-2032-ci illər arasında dünya üzrə səyahət və turizm sahəsində ÜDM-in ildə orta hesabla 5,8 faiz artacağı və ümumi iqtisadiyyatın ildə gözlənilən 2,7 faiz artımını üstələyəcəyi proqnozlaşdırılır. Turizm sahəsinin inkişafı ölkələrə həm iqtisadi, həm də sosial baxımdan bir çox üstünlüklər qazandırır. Bəs Azərbaycanın dünyanın turizm sektorunda payı nə qədər olacaq? Nəzərə alsaq

Turizm reytingində 56-cı yerimiz - nə pis, nə yaxşı...

Ekspert: "Quru sərhədlər açılmırsa, bölgələrə ucuz qiymətə aviareyslər təşkil edilsin..."

si və təkmilləşdirilməsi kimi bir çox tədbirlər həyata keçiriləcək.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan Eldəniz Əmirov deyib ki, Dünya İqtisadi Forumunun reytingində ölkəmizin 56-cı yerdə qərarlaşması ortadan daha yuxarı səviyyəyə yer alması deməkdir: "Nəzərə alsaq ki, siyahıda 119 ölkə var, bu rəqəm aşağı deyil. Eyni zamanda, Türkiyənin 29-cu, Gürcüstanın 45-ci yerdə mövqelərinə baxanda bizim 56-cı yerdə ol-

istirməsi üçün ya quru sərhədlər açılmalıdır, ya da paytaxtdan bölgələrə ucuz qiymətə aviareyslər olmalıdır. Paytaxta təyyarə ilə düşən turist ucuz qiymətə, qısa müddətə bölgələrə gedə bilər. Bölgələrdə hava limanlarının yetəri yerdə olmaması və məsafənin uzun olması, komfortlu gediş-gəlişin olmaması nəticədə ölkəmizə səyahət etmiş turistlərin 80-83 faizə qədərini məhz Bakıda qalması ilə nəticələnir. Yaxud da quru sərhədlərin açılması

"Həcc ziyarəti zamanı ölənlərin hamısı cənnətə getmir..."

"Allah Taala Qurani Kərimin Ali İmran surəsinin 97-ci ayəsində buyurur: "Orada aydın nişanələr-İbrahimin məqamı vardır. Ora daxil olan şəxs əmin-amanlıqdadır (təhlükədən kənardır). Onun yoluna (ərzaq, minik və sağlamlıq baxımından) gücü çatən hər bir kəsin həccə gedib o evi ziyarət etməsi insanların Allah qarşısında borcudur. Kim bunu (bu borcu) inkar edərsə (özünə zülm etmiş olar). Əlbəttə, Allah aləmlərə (heç kəsə) möhtac deyildir!"

Bunu moderator.az-a açıqlamasında Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazilər Şurasının üzvü, İçərişəhər Cümə məscidinin axundu Hacı Surxay Məmmədli deyib. O daha sonra əlavə edib.

"Ayədən göründüyü kimi maddi və fiziki gücü çatən hər bir kəsə Allah Həcc ziyarətinə getməyi vacib əmr etmişdir. Oruc tutmaq ibadətində sağlamlığın və fiziki durumun şərt olduğu kimi qeyd etdiyimiz ayədən məlum olduğu kimi fiziki sağlamlığı olan şəxslərə əmr olunan ibadət növlərindən biridir Həcc ziyarəti. Bunun üçün Həcc ziyarətinin vacibliyi xəstələrin və əldən düşmüş qocaların boynuna bir vəzifə olaraq gəlməz. Ziyarət vaxtı hər hansı bir qəza və ya təbii fəlakətlər zamanı dünyasını dəyişənlərə gəldikdə isə belə hallar nəinki Həcc ziyarətində dünyanın istənilən ölkəsində və ya tədbirlərində baş verə bilər ki, bu da təbii. Kimlərsə cənnətə gedib-getməməsi isə insanın əməllərindən asılıdır. İnsanın cənnətə getməsi üçün Həcc ziyarətində vəfat etməsi lazım deyil. Əməlisaleh insan öz yatağında da ölsə cənnət ona vacib olar. Allahdan ziyarət zamanı ölənlərə rəhmət, ailələrinə səbir diləyirik" deyərək Hacı Surxay Məmmədli bildirib.

İlahiyyətçi bildirib ki, bəzi məqamlar var ki, mütləq ziyarət zamanı əməl olunmalıdır.

"Ümumiyyətlə Həcc ziyarətinə gedən insan fiziki və mənəvi baxımdan buna hazır olmalıdır. Diqqət etməlidir. Əgər o da yanında 5 yoldaş-dostunu, ailə üzvünü, övladını aparırsa özündən də çox ona diqqət etməlidir, qorunmalıdır. Özünü necə müdafiə edərsə onu da o cür müdafiə etməlidir. Çünki ziyarət günündə insan haqqından əlavə, ondan himayəsində olan insanlar barəsində də soruşulacaq. Bu baxımdan hər kəs Allahın evində əməlləri ilə yanaşı dostluğa da səmimi olmalıdır, ürkə yandırmalıdır. Hər bir halda insan özünü qorunmalıdır. Əgər insan Allahın evinə gedirsə və o biganədirsə bunu Allah qəbul etməz" deyərək ilahiyyətçi bildirib.

Qeyd edək ki, Həcc ziyarəti zamanı yüksək temperatur səbəbindən ölənlərin sayı 1081 nəfərə çatıb.

Ərəb Əmirlikləri, 1,4 faizi Ukrayna, hər birindən 1,3 faiz olmaqla Türkmənistan, Çin və Küveyt, 1,2 faizi Belarus, 12,2 faizi digər ölkələrin vətəndaşları olub. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə Çindən gələnlərin sayı 2,8 dəfə, Hindistandan - 2,6 dəfə, Türkmənistandan - 42,6 faiz, Pakistandan - 42,4 faiz, İtaliyadan - 42,4 faiz, Küveytdən - 41,2 faiz, Yəməndən - 39,7 faiz, İordaniyadan - 36,0 faiz, Misirdən - 33,5 faiz, Polşadan - 33,4 faiz, Almaniya - 25,2 faiz, Ukraynadan - 23,3 faiz, Türkiyədən - 23,1 faiz, Özbəkistandan - 23,0 faiz, Rusiya Federasiyasından - 20,3 faiz, ABŞ-dan - 19,5 faiz, Fransadan - 15,9 faiz, Gürcüstandan - 12,4 faiz, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən - 12,0 faiz artıb.

ki, Azərbaycanda 4 ildir quru sərhədlər bağlıdır. Ekspertlərə görə, bu amilin turizm sektoruna mənfi təsirləri dənilməzdir. Bununla belə, "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"na uyğun olaraq, bu sektorun davamlı inkişafını təmin etmək üçün strateji, institusional və maliyyələşmə mexanizmlərinin gücləndirilməsi nəzərdə tutulub. Sənədin icrası çərçivəsində daxili və gəlmə turizminin qeyri-mövsüm dövründə təşviqi əsas olmaqla ölkə və beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərin keçirilməsi, turizm potensialının genişləndirilməsi üçün marketinq və kommunikasiya planının icrası, hədəf turizm bazarları ilə nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələrinin şəxələndirilmə-

mağımız mövcud vəziyyətin mütenasib göstəricisi kimi qiymətləndirilə bilər. Buna şübhə etmək qeyri-peşəkarcılıq olardı. Ona görə də bu reyting göstəricisinə şübhə ilə yanaşa bilmərəm. Amma nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda quru sərhədlər bağlıdır, açıq olardısa, bu göstəricilər daha yüksək səviyyədə olardı. Gürcüstan Azərbaycanla müqayisədə turizm inkişaf etmiş ölkədir. Onun üzərinə quru sərhədlərin açıq olması və ev təsərrüfatlarının turizm inkişafı nəticədə Gürcüstan turizmini Azərbaycandan fərqləndirən daha bir faktordur. Ümumiyyətlə, fakt onu göstərir ki, nə qədər ev təsərrüfatları ölkə turizmində çox iştirak edərsə, ölkənin turizm sektoru bir o qədər inkişaf edir. Azərbaycanda da ev təsərrüfatlarının turizm

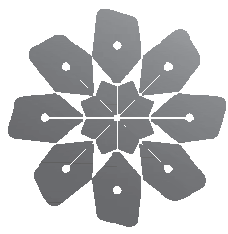
strateji cəhətdən uyğun hesab edilmirsə, o zaman hava limanlarının infrastrukturunun yaradılması və ucuz qiymətə aviareyslərin təşkil edilməsi Azərbaycanın turizm sektorunda daha yüksək nəticə əldə olunmasına imkan verə bilər".

Yeri gəlmişkən, BMT-nin Ümumdünya Turizm Təşkilatı hansı ölkələrin turizmə ən çox pul xərclədiyini, hansıların bu sahədə ən çox gəlir əldə etdiyini və ötən il ən çox ziyarət edilən istiqamətlərin hansı olduğunu müəyyən edib. 2023-cü ildə turizmdən daha çox gəlir əldə edən ölkələr sırasındadır 164 milyard avro qazanan ABŞ olub. Onun ardınca 86 milyard avro qazanan İspaniya, 69 milyard avro ilə Böyük Britaniya, Fransa (64 milyard avro) və İtaliya (52 milyard avro) gəlir. BƏƏ, Tür-

kiyə, Avstraliya, Kanada, Yaponiya, Almaniya, birlikdə, ən çox ziyarət edilən on yerdən yeddisi Almaniya və Meksika turizmindən ən çox gəlir əldə edən 15 ölkələr sırasındadır. Turistlərin ziyarət etdiyi ölkələr isə ötən il xarici səyahətçilərin sayına görə iki Avropa ölkəsi birinci yeri tutub. Fransa 100 milyon xarici turistlə dünyanın ən çox ziyarət edilən ölkəsi olaraq qalır. İkinci yerdə 85 milyonla İspaniya qərarlaşıb. Hər iki ölkə ABŞ (66 milyon), İtaliya (57 milyon) və Türkiyəni (55 mil-

yon) qabaqlayıb. Ümumilikdə, ən çox ziyarət edilən on yerdən yeddisi Almaniya və Avstriya da daxil olmaqla Avropadadır. Çin isə uzun illərdir ki, ən populyar istiqamətlərdən biri olaraq qalır, lakin COVID-19 epidemiyasından sonra ciddi giriş tələbləri tətbiq edildikdən sonra ziyarətçilərin sayı kəskin şəkildə azalıb - 2019-cu ildəki 65,7 milyondan 2023-cü ildə 35,5 milyona qədər.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Azərbaycanda həm fəlsəfə, həm də elmlər doktoru proqramları üzrə dissertasiya işi götürənlərin içərisində qadınlar üstünlük təşkil edir. 2023-cü ildə fəlsəfə doktoru proqramı üzrə 262 dissertant təhkim olunub ki, onların da 73,7 faizini qadınlar təşkil edib. Elmlər doktoru proqramı üzrə təhkim olunmuş 185 dissertantın 100 nəfəri qadınlar olub.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan qadın alimlərin faizinə görə dünyada üçüncü yerdədir. Bu barədə ötən il "The Weston Forum" UNESCO-nun məlumatlarına istinadən açıqlamışdı. Məlumatda bildirilirdi ki, Azərbaycanda qadınların elmdəki payı 59 faiz təşkil edir. Elmdəki qadınların nisbəti baxımından lider 75 faizlə Myanmadır, onu 62 faizlə Venesuela müşayiət edir. Azərbaycandan sonra 57 faizlə Monqolustan və 56 faizlə Tunis gəlir. Sayca ən az qadın alim Cənubi, Qərbi Asiyada (19 faiz) və Şərqi Asiya, Sakit Okean regionundadır (24 faiz).

Avropa elmində qadınların payı ortalama səviyyədən bir qədər yüksəkdir: Qərbi Avropada 33 faiz, Orta və Şərqi Avropada 39 faiz.

Avropadakı göstəricilər arasında Almaniya qadınların təxminən 28%-i ilə Fransa, Çexiya və Hollandiyanı qabaqlayaraq, axırdan dördüncü yerdədir.

Əlbəttə ki, Azərbaycanda qadın alimlərin sayının çox olması sevindirici haldır. Bəs niyə kişilər elm sahəsinə o qədər də maraq göstərmir, bu sahədə sayı getdikcə azalır?

"Qadınların elmi fəaliyyətdə aktiv iştirakı müsbət haldır və bu birmənalı şəkildə dəstəklənməlidir. Bununla yanaşı, kişilərin elmi fəaliyyətə marağını azaltması səbəblərinin də araşdırılmasına ehtiyac var".

Bu sözləri millət vəkili, iqtisadçı alim Vüqar Bayramov bildirib. Millət vəkili qeyd edib ki, elm və təhsil qurumlarında əmək haqqının yüksək olmaması kişilərin bu sahəyə marağına təsir göstərir:

"Təhlillər göstərir ki, kişilərin elmi fəaliyyətə marağının azalmasının iqtisadi səbəbləri də az deyil. Belə ki, elm və təhsil qurumlarında əmək haqqının yüksək olmaması kişilərin bu sahəyə marağına təsir göstərir. Ötən ilin yekunlarına əsasən, Azərbaycanda təhsil sektorunda orta aylıq əmək haqqı 700 manatdan bir az çox olub. Bu, ölkə üzrə 934 manatlıq orta aylıq əmək haqqından da az maaşdır. Göründüyü kimi, təhsil sferasında maaşların yüksək olmaması kişilərin elmi marağına təsirsiz ötürsün".

Vüqar Bayramov həmçinin qeyd edib ki, gender bölgüsü dissertasiya tematik mövzularında da özünü göstərir:

"Ötən il dissertantların əsas hissəsi tibb, biologiya, tarix, fizika, aqrar və filologiya elmləri üzrə təhkim olunub.

Qeyd edək ki, ölkədə bütövlükdə 116 ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatda 3170 doktorant fəaliyyət göstərir və onların da 52,1 faizi qadındır".

Mövzu ilə bağlı sosioloq Üzeyir Şəfiyev "Yeni Müsavat" a danışib: "Son bir neçə ildir ki, qadınlar həm təhsil, elm

Gender, ailə, demoqrafiya

ÜSAVAT
N 107 (8480) 22 iyun 2024

"Kişiləri təhsil sahəsinə yenidən qaytarmalıyıq, əks təqdirdə..."

Niyə kişilər elm sahəsinə o qədər də maraq göstərmir, bu sahədə sayı getdikcə azalır?

sahəsində, həm də elmi fəaliyyət istiqamətində dominantlıq təşkil edirlər və bunun da bir çox səbəbləri var.

Birinci səbəb budur ki, qadınlar arasında təhsilə maraq göstərənlərin çəkisi xeyli artıb. Əvvəllər isə daha çox evdar qadın obrazı dominantlıq təşkil edirdi. Lakin müstəqillik dövründən sonra qadınlar iqtisadi fəal kütləyə çevrildilər, həmçinin qadınlar təhsilə təşviq edilməyə başladı. Beləliklə qadınlar elm sahəsinə maraq göstərərək, təhsil almağa, təkcə bakalavr səviyyəsi ilə kifayətlənməyib, magistratura və elmin digər səviyyələrinə yiyələnəməyə, inkişaf etdirib, təhsilə bir karyera

kimə baxmağa başladılar.

Kişilər isə vəziyyət əksinə oldu. Xüsusən də keçid dövründə kişilər elm sahəsinə daha az qazanc əldə etdiklərini görüb, digər sahələrə üz tutmağa başladı. Məlum məsələdir ki, Azərbaycan cəmiyyəti patriarxat cəmiyyət olduğu üçün, ailənin bütün məsuliyyəti, o cümlədən maliyyə, iqtisadi yükü əsasən kişilərin üzərindədir. Buna görə də kişilər daha çox pul qazanmaq, iqtisadi artım haqqında düşünməyə başladılar. Şübhəsiz ki, Azərbaycanda elm, təhsil sahəsi gəlirli sahə olmadığından kişilər tədricən təhsil sektorundan digər sahələrə, əsasən sahibkarlıq,

biznes və digər fəaliyyət növlərinə istiqamətlənmiş oldular.

Elm sahəsində olanların yaşayış şəraiti, imkanlarını ilə hərbi, gömrük sistemi, dövlət qulluğunda çalışanları müqayisə edəndə görürük ki, arada çox böyük həndəsi fərq var. Hətta dövlət qulluğunda çalışmış insanların pensiyaları ilə elm sahəsində olanların aldığı pensiya arasında da xeyli fərq var.

Sual olunur ki, necə olur ki, prokuroru, hakimi və digər yüksək dövlət qulluqçularını hazırlayan müəllim onlarla müqayisə olunmaz dərəcədə az pensiya alır. Sual olunur ki, niyə dövlət qulluqçularının aldığı

məvacib, pensiya alimlər ilə müqayisədə çox olmalıdır?

Hesab edirəm ki, kişilərin elm sahəsindən uzaqlaşması Azərbaycan elmi üçün böyük itkidir. Çünki kişi və qadın təfəkkürü bir-birindən fərqlənir. Bunun elm də sübut edib ki, elm sahəsində kişi təfəkkürünün özünə məxsus yeri var, kişi düşüncəsi, məntiqi fərqlidir.

Bu gün bağçalarda, orta və ali məktəblərdə qadın müəllimləri böyük üstünlük təşkil edir. Oğlan uşaqları gözünü açanda ailədə daha çox ana ilə ünsiyyətdə olur, bağçaya gedəndə yalnız qadın müəllimləri, tərbiyəçiləri görür, həmçinin məktəbdə müəllimlərinin böyük əksəriyyəti qadınlar olur, ali məktəblərdə də vəziyyət eynilə bu cürdür. Nəticədə oğlan uşaqlarının sosiallaşmasında neqativ çalarlar üzə çıxır.

Bu baxımdan hesab edirəm ki, elm sahəsində motivasiya, dəstək tədbirləri həyata keçirməli, yaşayış şəraitini, gəlir məsələsini tənzimləməliyik ki, kişilər təhsilə, elm sahəsinə yenidən qayıtsınlar. Kişilər bilsələr ki, digər sahələrdə qazanc əldə etdikləri kimi elm sahəsində də qazanc əldə edə bilərlər, o zaman yenidən elm sahəsinə geri qayıdacaqlar. Bu zaman elmimiz, təhsilimiz qazanacaq. Hesab edirəm ki, bu istiqamətdə düşünməliyik".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xalidə GƏRAY

Müəllimlərin sertifikatsiya imtahanı başladı

MİQ imtahanlarına buraxılan və buraxılmayan müəllimlər məlum oldu

Müəllimlərin işə qəbulu (MİQ) üzrə müsabiqənin elektron sənəd qəbulunun cavabları açıqlanıb.

Modern.az saytının məlumatına görə, elektron sənəd qəbulunun cavabları namizədlərin şəxsi səhifələrinə göndərilib.

Beləliklə də, kimin MİQ imtahanlarına buraxılacağı, kimin buraxılmayacağı məlum olub.

MİQ imtahanlarının vaxtına gəlincə, sənədləri təsdiqlənən müəllimlərə yaxın vaxtlarda bu barədə məlumat veriləcəyi qeyd olunub.

Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, MİQ imtahanlarının iyun 15-dən sonra keçirilməsi planlaşdırılır.

Xatırladaq ki, mayın 15-dən 22-dək 2024-2025-ci tədris ili üçün keçiriləcək dövlət ümumi təhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqənin elektron sənəd qəbulu mərhələsi açıqlanıb.

Qeyd edək ki, bu il ilk dəfə olaraq "ASAN Login" sistemi

vasitəsilə qeydiyyat prosesi həyata keçirilib.

Müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqə elektron ərizədəki göstəricilərin yoxlanılması, test imtahanı, vakant yerlərin seçilməsi və müsahibə mərhələsi olmaqla 4 mərhələdən ibarətdir.

Müsabiqədə orta ixtisas və ali təhsil müəssisələrini

pedaqoji ixtisaslar üzrə bitirmiş və dövlət nümunəli diplom almış, xarici ölkədə aldığı ali təhsil haqqında sənədi tanınmış şəxslər iştirak edə bilərlər.

Test imtahanında hər bir namizədə onun ixtisası üzrə ümumi təhsil müəssisələrinin fənn proqramlarına aid 40 sual, tədris metodikası və təlim stra-

tegiyalarına aid 20 (ümumilikdə 60) sual təqdim ediləcək.

Test tapşırıqlarının cavablandırılması üçün namizədlərə 150 dəqiqə vaxt verilir.

Bu mərhələdə ixtisas üzrə düzgün cavablandırılan bir sual 2 bal, tədris metodikası və təlim strategiyaları üzrə isə 1 bal olaraq hesablanacaq.

Ümumilikdə cavablara 100

ballıq qiymətləndirmə sistemi tətbiq ediləcək.

Qaydalara əsasən, ixtisas üzrə 1 səhv cavablandırılmış sual -0,5 bal, tədris metodikası üzrə isə - 0,25 bal şəklində hesablanaraq namizədin imtahan nəticəsindən çıxılacaq.

Test imtahanının nəticələrində keçid balı 40 bal götürüləcək.

Test imtahanında ümumi təhsil proqramı üzrə minimum 34 bal və tədris metodikası üzrə minimum 6 bal olmaqla, ümumi 40 bal və daha yüksək nəticə göstərən namizədlər vakant yerlərin seçiminə buraxılacaq.

Qeyd edək ki, iyunun 21-də dövlət ümumi təhsil müəssisələrində çalışan təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması prosesinin test imtahanı mərhələsinə başlanılıb.

Sertifikatlaşdırmanın test imtahanı mərhələsi Naxçıvan şəhəri də daxil olmaqla ölkənin 18 şəhəri üzrə 27 imtahan mərkəzində təşkil edilir.

Sertifikatlaşdırmanın test imtahanı mərhələsinin ilk gününə riyaziyyat fənnini tədris edən təhsilverənlər cəlb olunub. Bugünkü test imtahanlarına ölkə üzrə ümumilikdə 9

000-ə yaxın təhsilverən dəvət edilib.

Test imtahanı mərhələsində təhsilverənlərə 120 dəqiqə müddətində tədris etdikləri fənn üzrə ümumi təhsil proqramları, tədris metodikası və təlim strategiyalarına aid 60 sual təqdim edilir. Hər düzgün cavab 1 balla qiymətləndirilir. Bu mərhələnin nəticələri üzrə balların hesablanması proqram təminatı vasitəsilə həyata keçirilir və imtahan başa çatdıqdan dərhal sonra nəticə namizədin kompüterində əks olunur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, test imtahanında azı 30 bal toplamış müəllimlər sertifikatlaşdırmanın müsahibə mərhələsinə keçmək hüququ qazanacaqlar.

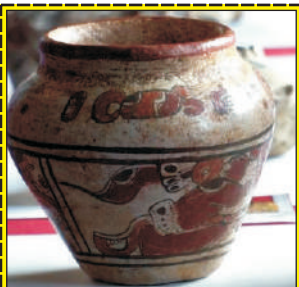
Qeyd edək ki, sertifikatlaşdırma prosesinin test imtahanı mərhələsi 22 və 24 iyun tarixlərində də davam edəcək. Həmin tarixlərdə xarici dil (ingilis dili, rus dili, Azərbaycan dili (rus bölməsi), rus dili və ədəbiyyatı, alman dili, fransız dili və s.) fənlərini tədris edən təhsilverənlər, eyni zamanda ibtidai sinif, Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimləri imtahan verəcəklər.

MUSAVAT

Son səhifə

N 107 (8480) 22 iyun 2024

Ucuz qiymətə alınan vaza amerikalı qadına sürpriz yaşatdı

Amerikalı qadının mağazadan cəmi 4 dollara (təxminən 7 manat) aldığı vazanın yoxa çıxmış sivilizasiyanın artefaktı olduğu ortaya çıxıb. Xoş təsadüf Vaşinqtonda yaşanıb. Bildirilir ki, yerli sakin Anna Li Dozye mağazada maraqlı naxışlı gözəl bir vaza görüb və onu almaq qərarına gəlib. "Vaza köhnə görünürdü, amma mən onun 20-30 yaş olduğunu düşündüm. Turistlər üçün bir əl işinə oxşayırdı, mən də onu aldım", - deyə qadın xatirələrini bölüşüb.

İlin əvvəlində Dozye Meksikaya istirahətə gedib. O, antropoloji muzeyi ziyarət edib, oradakı eksponatların onun aldığı vazaya çox bənzəyirmiş. Qadın bu barədə muzey əməkdaşlarına danışib və onlar ABŞ-dəki Meksika səfirliyinə müraciət etməyi məsləhət görüblər.

Evə qayıtdıqdan sonra Dozye vazanın şəkillərini səfirliyə göndərib. Orada artefaktı tez bir zamanda identifikasiya edə biliblər. Məlum olub ki, bu, eramızın 200-800-cü illərində Maya ustaları tərəfindən hazırlanmış əsl əl işidir. Dozye bu qiymətli tarixi tapıntıyı geri qaytarmağa qərar verib. O, ailəsi ilə birlikdə Vaşinqtondakı Meksika Mədəniyyəti Muzeyində keçirilən xüsusi mərasimə vazanı Meksikanın ABŞ-dəki səfiri Esteban Moktesumaya şəxsən təhvil verib. Amerikalı qadın dəyərli əşyanın vətəninə qaytarılmasında iştirak etdiyinə görə məmnun olduğunu bildirib. O əlavə edib ki, evdə üç kiçik övladı var və əgər onlar bu, demək olar ki, iki min illik vazanı sındırıbsaydılar, özünü bağışlaya bilməzdi.

Rusiyada qərribə intiqam

Moskvanın qərbində yaşayış kompleksinin sakinini bütün qonşularının arzuladığı bir iş görüb - 12 milyon rubl (242 min manat) dəyərinə "San-Paulo" rəngində BMW M4 markalı avtomobili yandırır. Səbəb həmin avtomobilin sürücüsünün mütəmadi olaraq istədiyi kimi maşını park etməsi və səsli səsboğucu ilə yerli sakinlərin narahatlığına səbəb olmasıdır. Yerli sakinlərin dediyinə görə, sürücü həmçinin mütəmadi olaraq maşınını digər avtomobillərin qarşısında saxlayıb gedir, ərazidə dəli kimi şütüyür və gecələr hamını narahat edirdi.

Duzlu yemək şəkər yaradırmış - Mütəxəssisdən xəbərdarlıq

"Duzlu yemək şəkərli diabetin 2-ci növ riskini artırır". Bu barədə Tuleyn Universiteti (ABŞ) İctimai Səhiyyə Məktəbinin qidalanma mütəxəssisi Lu Tsi xəbərdarlıq edib. Tsi gözlənilməz risk faktoru barədə 400 min pasiyentin 12 illik müşahidəsi zamanı öyrəndiyini bildirib. Məlum olub ki, hazır yeməkləri həmişə duzlayan insanlarda xəstəlik riski heç vaxt duzlamayanlara nisbətən 40% yüksəkdir.

"Duzun istehlakının azaldılmasının ürək-damar xəstəlikləri və hipertoniya riskini azaltıldığını çoxları bilir, lakin yeni tədqiqat göstərir ki, əgər duzqabını özünüzdən uzaqlaşdırsanız, bu, həm də 2-ci növ şəkərli diabetin qarşısını almağa kömək edəcək", - deyə həkim bildirib. Tsi duzun necə diabet yaratdığının səbəbinin hələ bilinmədiyini vurğulayıb. Onun fikrincə, bu məsələ əlavə tədqiqatlar tələb edir.

Ancaq heç kim ona dərs vermək istəməyib. Nəhayət, qonşulardan birinin səbir kasası daşıb. O, avtomobilin sahibinin nəzarətsiz qoyduğu anı gözəyib və bütün qəzəbini onun üzərinə töküb. Nəticədə BMW ilə yanaşı daha üç avtomobil zərər görüb. Yanğın törədənə mühafizəçi saxlayıb və polis çağırılıb.

Bu içkilər dərinizi qurudur - xəbərdarlıq

Gündəlik həyatda na istehlak etdiyimizə diqqət etmək vacibdir və bu, təkcə qidaya deyil, içkilərə də aiddir. Onların bəziləri sağlamlığımıza mənfi təsir göstərə bilər. Dərinin vəziyyətinə mənfi təsir göstərdiyi üçün pəhrizinizdə məhdudlaşdırılmalı olan içkilər var.

Bu siyahıya alkoqol, şirin qazlı içkilər və milyonlarla insanın "sevdiyi" qəhvə daxildir. Məlum olub ki, bu içkilər tez-tez istifadə edildikdə dərinizi susuzlaşdırır və iltiablı proseslərə səbəb olur. Mütəxəssisin sözlərinə görə, alkoqolun orqanizmə dağıdıcı təsiri çoxdan məlumdur, xüsusən də dərinizi daha az elastik edir, buna görə də onun üzərində qırışlar və səpgilər əmələ gəlir.

Şirin sodaya gəldikdə, onun tərkibində çoxlu şəkər var ki, bu da dərinizin vəziyyətinə mənfi təsir göstərir və digər orqanlara zərər verir.

Bunları bilirsinizmi?

- İnsanlar yuxuladığı zaman qoxu ala bilmirlər.
- Niaqara şəlaləsindən düşüb sağ qala bilən ilk insan Bobbi Liç evdə portağal qabığına basaraq yıxılmış və daxili qanaxma səbəbilə dünyasını dəyişmişdir.
- Dəniz atı dünyanın ən sədaqətli canlısıdır. Çünki həyat yoldaşı öldükəndən qısa bir müddət sonra o da ölür.
- İnsan ildə ən az 1460 ədəd yuxu görür.
- "Karaoke" sözü Yapon dilində "quru orkestr" sözünün qısaldılmasıdır. "Kara" Yapon dilində boş deməkdir.
- Ördəyin səsi əks-səda vermir.
- Ən böyük quş yumurtası dəvəquşununundur. Yumurta 15 - 20 santimetr uzunluğunda və ortalama 1,7 kiloqram ağırlığındadır. Qaynadılaraq bişirilməsi isə 40 dəqiqə çəkir.
- Ən ağıllı heyvanlardan biri olan qarğalar, insanlar kimi yaşlı valideynlərini illər sonra gedib ziyarət edirlər.
- Ağcaqanadlar əllərini ovuşdurub başlarından keçirmə hərəkətini, uçarkən əllərinə yapışan molekulları təmizləmək məqsədi ilə edirlər.
- Bir kilo limonda bir kilo çiyələkdən daha çox şəkər var.

İtaliyada zibillə işləyən superkar hazırlandı

İtaliyanın "Bertone" şirkəti brendin 110 illiyi şərəfinə GB110 superkarını təqdim edib. Avtomobil plastik tullantılardan hazırlanmış sintetik yanacaq ilə işləyən mühərriklə təchiz olunub. 5,2 litrlik V10 aqreqatı 1100 at gücü hasil edir. İstehsalçı "Select Fuel" şirkəti ilə birgə polikarbonat materiallarının motor yanacağına çevrilməsi texnologiyasını işləyib hazırladığını bildirib. Yeni model belə yanacaq ilə işləyən ilk hiperkardır. Avtomobil sıfırdan yüzə 2,79 saniyəyə sürətlənir, 200 km/saat sürətlənmə isə 4 saniyədən çox vaxt aparır. Eyni zamanda, hiperkarın 300 km/saata çatması 14 saniyə çəkir. Maksimal sürət 380 km/saatdan çoxdur. Mühərrik yeddi pilləli robot sürət qutusu və tam ötürmə sistemi ilə işləyir. "Bertone GB110"un cəmi 33 nüsxəsinin istehsalı planlaşdırılır. Hiperkarın qiyməti açıqlanmayıb.

ABŞ-də yeni nəhəng dinozavr növü aşkarlandı

Paleontoloqlar Montanada (ABŞ) əvvəllər məlum olmayan seratopsid növünün, asimmetrik buynuzları olan buynuzlu dinozavrların qalıqlarını aşkarlayıblar. Bu barədə cümə axşamı Kolorado Dövlət Universitetinin (CSU) mətbuat xidməti məlumat yayıb. Alimlər yeni növü Montana ştatının şimalında təxminən 78 milyon il əvvələ aid təbəşir dövrünün sonunda əmələ gələn çöküntülərdə tapılan dinozavr sümüklərinin fraqmentlərini tədqiq edərkən üzə çıxarıblar. Buynuzların asimmetrik ölçüləri bu dinozavrı şimal maralına bənzədir. Qədim canlıların uzunluğu 6,7 metr, çəkisi təxminən 5 ton olub.

Venesuela Prezidenti Nikolas Maduro futbol oynadı: Ölkə adına qol vurdu

Venesuela Prezidenti Nikolas Maduro seçki kampaniyası çərçivəsində Miranda əyalətinin Marizapa qəsəbəsini ziyarət edib. Bir futbol meydançasının açılışında iştirak edən Venesuela prezidenti daha sonra uşaqlarla futbol oynayıb. Nikolas Maduro bu görüntüləri rəsmi "X" hesabında paylaşılıb. "Niyə də yox? Marizapa futbol sahəsində Mirandanın qız və oğlan uşaqları ilə kiçik bir futbol matçı. Venesuela üçün bir qol! Bəli, bax belə...", - deyə o, paylaşımına şərh verib. Yerli mətbuatda çıxan xəbərlərə görə, Nikolas Maduro iyulun 28-də ölkədə keçiriləcək prezident seçkisi ilə əlaqədar Miranda əyalətində vətəndaşlarla görüşüb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500